

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejféli telefon (nyomda) 2-92

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 „
Negyedévre 320 „
Egy hóra 110 „

XI évfolyam ♦ 195. szám

1928 augusztus 1 Szombat

* 5688 Elul 16 *

Central-Office

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Vissza Wilsonhoz

A békekötés óta, amely olyan szépen elrendezte az államok és népek egymás közötti viszonyát, megszoktuk hogy ilyen kor nyárukon és őszeleken, amikor a földhelyeken már haldoklik a szezon, megkezdődik a nemzetközi kongresszusi és tanácskozási főszezonja. Tíz esztendője, hogy ezekben az internacionális összejöveteleken próbálják toldozni, földözni azt, amit Versaillesben, Saint Germainban és Trianonban oly kétségbeesetten elfuseráltak. Ezeknek a tanácskozási munkák témája és napirendje szinte évről-évre ugyanaz. Néha az az érzése az embernek, hogy Genfben, vagy Berlinben, vagy Európa más városában, ahol ezeket az összejöveteleket tartják, mindig ugyanannak a szandarábnak repitőre gyűlnek össze a világ minden sarkából a szereplők. Bennünket e kongresszusok özönéből különösen kétféle érzés és érdekeltség közelemlenül. Az egyik a napokban véget ért berlini interparlamentáris konferencia, a másik a most folyó genfi kisebbségi kongresszus. Csekély eltéréssel ugyanarról a problémáról tárgyalt mindkét összejövetel: miként lehetne kiküszöbölni a népek együtléséből azt a sok robbanó anyagot, amely nap-ran után közeledő katasztrófával fenyeget, miként lehetne a népek együtlését az igazságosság és békülékenység alapjára helyezni?

Ezekben a politikai tanácskozásokon mostanság egyre sürribben emlegetnek egy nevet, amelyet az utóbbi években szinte elfeleddtek, vagy ha említették, úgy gunyos mosoly és szánakozó tenézés hangján tettek ezt Wilsonról van szó, akit tíz évvel ezelőtt a háboruban elfáradt népek, mint a világ új megváltóját üdvözölték, hogy aztán később a család és árulás Kain-bélvégét süssék homlokára. Mennél inkább ábrándult ki az európai emberiség a békének nevezett hadiállapotból, annál nagyobb elkéseredéssel emlegette Wilson, akitnek világmegeváltó gondolatai ilyen törz karrikatúrává váltak a gyakorlatban. Lassanként azonban kezdenek rájönni arra, hogy a mai zikált és szomorú helyzetért nem Wilson s nem a wilsoni pontok felelősek. Nem az elvekben hanem az emberekben van a hiba, a kik nem tudnak felemelkedni ezeknek az eszméknek magasságába és akiknek keze alatt valóban karrikatúrává torzul a leggyönyörűbb elképzelés is. Ez lett a wilsoni pontok sorsa s a most folyó nemzetközi konferenciákon egyre gyakrabban hangzik fel a jelszó: **Vissza Wilsonhoz!** Különösen a berlini interparlamentáris konferencián jutott ki fejezésre ez a tendencia, ahol az európai parlamentek képviselői valóságos mellüket verdesve ismerték be, hogy a bajok legfőbb kufforrása az, hogy megcsufolták és megtagadták a wilsoni pontokat a népek örendelkezésére vonatkozólag. Az igazi és tartós békének egyetlen záloga az lehet, ha teljes egészében megvalósul a wilsoni koncepció a népek szabad örendelkezésére vonatkozólag.

A berlini konferencia minden egyes határozatát ez a szellem hatja át. Mint ha a nagy amerikai álmodozó szótalna meg ezekben a határozatokban: **«Az államok közötti viszonyban — mondja az egyik határozat — ugyanazok a**

logi és erkölcsi szabályok kell hogy érvényesüljenek, mint az egyes emberek közötti viszonyban. Az összes államok szolidaritás egymás között s egy tévleges és jogi közösséget alkotnak. Ennek az államközösségnek tagjai teljesen egyenlők a törvény előtt és vitás eseteiket épúgy az illetékes bíróság elé kell terjeszték, mint a magánosok. Az államoknak nincs joguk az önbíráskodásra. Minden fegyveres támadás egy más állam ellen, büntetést képez, melyet az államok közösségének meg kell torolnia. Minden állam függetlensége sérthetetlen és minden más elide-

geníthetetlen joga, hogy ön maga soráról önállóan határozzon. Ez azt jelenti, hogy az államban a polgároknak valásra, faira és nemzetiségre való tekintet nélkül joguk van arra, hogy népi s kulturális sajátosságaiknak megfelelően rendezzék be életüket».

Ime tíz évvel a nagy katalkizma után ismét a haladás zászlajára tüzik a megcsufolt wilsoni pontokat. A genfi kisebbségi kongresszus határozatai majd nem azonosak a berlini határozatokkal, csak még megtoldva azzal, hogy a kisebbségek elvesztették a Népszövetségbe vetett bizalmukat, amelynek

az lett volna a hivatása, hogy ezeket az ideákat megvalósítsa és érvényre juttassa a népek között. A népi jogokért folyó küzdelem tehát most új jelszóval fogja folytatni a harcot: **Vissza Wilsonhoz!** Vissza a lelkisimely és megvalósított örendelkezési joghoz, vissza a népek és államok egyenlőségéhez, vissza a becsületes nemzetközi morálhoz, amelynek nem lehetnek más törvényei, mint amelynek az egyes emberek között érvényesek. A bűn bűn marad akkor is, ha azt az állam szent nevében követik el.

Djuvara professzor válaszol Apponyinak az optánsper kérdésében

A román álláspont szerint a magyar optánsok követelése jogtalan és veszedelmes. Románia nem enged hozzájárulni az agrárreformhoz

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 31. Az Új Kelet tudósítójától.) Az ismeretes román-magyar jezyekváltás után, amellyel az optánskérdésben népszövetségi utasításra megkezdett, de egyik részről sem tulságosan öszinte, közvetlen megegyezési tárgyalások ismét megszakadtak, gróf Apponyi Albert néhány nappal ezelőtt a bécsi „Neue Freie Presseben“ hosszabb cikket írt és abban Magyarországnak az optánskérdésben elfoglalt álláspontját ismertette. Erre a cikkre dr. Mircea Djuvara professzor, a román népszövetségi delegáció tagja és az Interparlamentáris Unió román csoportjának elnöke most ugyancsak a „Neue Freie Presse“ hasábjain Románia álláspontját ismerteti. Ez a hírlapi polémia annál inkább tarthat számot érdeklődésre,

amennyiben az optánsper ügyében Magyarország újabb lépéseket tett a Népszövetségél és lehetséges, hogy ez a sok bonyodalom középpontját képező kérdés megint az európai politika homlokterébe kerül.

Djuvara professzor cikke így hangzik: — „A magyar-román optánskérdés jelenlegi állása“ címmel gróf Apponyi két cikket írt az erdélyi magyar optánsok problémájáról. Ez a ragyogó allűrökkel felruházott grandseigneur, akimint régmúlt napok kísértele jár közöttünk, felülmulhatatlan talentummal és nemzetének azzal a nagysága iránti szenvedélyességgel írta meg, amilyenek egy ezer éves tradíció kikristályosította és amely mindennel dacolva, a háboru utáni új világban is fennmaradt.

csul elmégesíti a magyar-román kapcsolatokat és Európának ezt a részét állandó bizonytalanságban tartja, számot kell vetni a két szembenálló érdekel. Az egyik oldalon Románia közérdeke, biztonsága és nemzetközi helyzete van latban. Óriási áldozatok árán és olyan példátlan politikai nehézségekkel való küzdelem közepette, amelyek még nem látszanak befejezettek. Romániának sikerült egy olyan tényleges agrárreformot megvalósítani, amely az országnek normális életet biztosított és egy bevehetetlen várat minden felforgató támadás ellen, amely kerülgeti. Nemzetiségre és fajra való tekintet nélkül minden nagybirtokot kisajátítottak és ezeket a birtokokat is parcellákban szélesítették a parasztság között, ugyancsak fajra és nemzetiségre való megkülönböztetés nélkül. Ezen a réven nagyszámu magyar kisgazda, még pedig Erdély összmagyar-ságának számával arányban, épen úgy földhöz jutott, mint a román paraszt. A már keresztülvitt földosztás ellen irányuló bármilyen támadás ismét politikai forrongásokat fog előidézni, holott ezek épen most és csak nagy nehézségek mellett, kezdenek elsimulni.

Miért zsugorodott össze a kártérítési összeg

A nagybirtokosok részére megállapított kártalanítási összegek, amelyeket még akkor állapítottak meg amikor a lej aranyparitáson volt, időközben a pénz értékeltelenedése miatt összezsugorodtak és így a kártérítési összegek messze mögötte marad annak az értéknek, amelyet valamikor reprezentáltak. Az országban még mindig nem halt el az általános felzudulás, amely a román nagybirtokosok részéről meghozott nagy áldozatok nyomán támadt, de minden elvi előjog, amelyet egyes embereknek megadnánk, feltétlenül maga után vonná az összes többi érdekelték reklamációját és az állam képtelen lenne helytállani, úgy hogy az agrárreform demokratikus és nagyjelentőségű műve komoly veszélybe kerülne. Ha tehát valaki bármilyen formában, de különösen reakciós értelemben az agrárreform ellen támad, Románia belső nyugalmát és biztonságát veszélyezteti, amit abszolút lehetetlen meg-

Az optánskérdés román megvilágításban

— Apponyi gróf ezekben a cikkekben Románia megbízhatatlanságára hivatkozik. De miért beszél arról, hogy az optánskérdésben a magyar állampolgárok birtokainak konfiskálásáról van szó és miért ismétli, hogy az optánsok semmiféle kártérítést nem kaptak, amikor bebizonyított tény, hogy az összes reklamációk a kártérítés összegére vonatkoznak. Miért nem említi meg, hogy a ma Romániához tartozó összes területek valamennyi nagybirtokosa, bár román állam polgárok, ugyanolyan helyzetben vannak mint az az állítólagos 200 magyar optáns és azt, hogy Magyarország kivételes elbírálást követel azon polgárai javára, akiknek Erdélyben birtokuk van? Eszerint a követelés szerint az agrárreform miatt fizetendő kártalanítás a magyar állampolgárok sokkal magasabb összegű volna, mint akár román, akár más országok polgárainál, azonkívül pedig ezeknek a magyaroknak úgy a jelenben, mint a jövőben évszázadokra vonatkozólag olyan jogot kellene alismerni, hogy az ő birtokaikat semmiféle román törvény nem érintheti, sem most, sem a jövőben. Magyarország néhány magyar állampolgár kedvéért, akinek birtoka van Erdélyben, valóságos kapitulációkat

akar Romániára kényszeríteni, olyan rezsimit, amely ellen ma már Egyiptom és Kína is kézzel-lábbal tiltakozik. Végül pedig mire való mindenáron arra törekedni, hogy megfosszák a beléje vetett hittől. Az egyetlen intézményt, amely a világ részére egy szebb jövő reményességét képviseli: a Népszövetséget? Mindenki, aki a genfi Népliga munkáját ismeri, valamint azt a csodálatraméltó befolyást, amelyet Nagybritánia tekintélyes és felekölt gondolkodású képviselői ott kifejtettek, minden bizalmatlanságon túl a mérsékelt és a jogszerűség érdekében, nagyon jól tudja, milyen tövises és nehéz a béke utja mindazon előítéletek miatt, amelyek a nemzetközi politikában ma burjánoznak. Minek hát bonyolult és megoldhatatlan követelésekkel mindenáron még jobban összekuszálni a nemzetközi helyzetet, amely amugy is olyan feszült és olyan nehéz ahhoz a kiegyensúlyozottsághoz vezetni, amelyre minden ember és minden nép, amelyben jóakarát van különbség nélkül törekszik?

Az agrárreform és a magyarok

Ahhoz, hogy valaki megértse az optánskérdést, amely évek óta olyan moka-

engedni. Az új agrártörvény egyébként 1923 óta integráns részét képezi a román alkotmánynak, amelyet szintén meg kellene változtatni, ha az agrártörvényen akarnánk módosítani. Ez a módosítás azonban jogügyi és politikai szempontból is jelenleg lehetetlen, még pedig olyan okokból, amelyek kifejtésére sem a hely, sem az idő nem alkalmas.

Djuvara professzor az optánskérdés lényegének, illetve Románia álláspontjának ismertetését egy következő cikkben igéri folytatni.

Balan

Hetek óta abban a kétes értékű szerencsében van részünk, hogy nap-nap után a fogarasi hegyek közé szakadt kapucybetyár garázdálkodásairól adhatunk hírt. Balan a múlt századbeli szegénylegényeknek ez a késői utóda afféle Rózsa Sándor módra hadat üzent az egész társadalomnak és államhatalomnak és ebből az egyenlőtlen háborúból eddig ez a minden emberi érzésből kivetkőzött betyár került ki maradéknélküli győztesnek. Ez az ellenzenyvs bandita, ekiből még a betyáromantika is hiányzik, könyörtelenül emel fegyvert mindenkre, akit útjába hoz a rossz végzete, valami különös bandita virtussal az utolsó pillanatban mindig ki tud menekülni üldözőinek szorító gyűrűjéből.

Ez a sok bravur azonban kezd már unalmassá válni. Végére is nem élünk a tizenkilencedik század hajnalán, mé-

Jön a Select-mozgóban

Ilyen bent baktatunk valahol a huszadik században, amelynek a modern technika minden vívmányával megorganizált közbiztonsági szolgálata igazság szerint nem a legjobb táplálaja az ilyen hegyi zsványoknak. Előbb-utóbb Rózsa Sándor és Sobri Józsa is pandurkézre kerültek, noha vonat helyett delizsáncon és lovakon üldözték a bakonyi betyárokat, mégsem rendjén levő dolog, hogy egy modern országban, amely vasúti sínekkel és telefonhuzalokkal van keresztül-áthúzva, ahol drótnélküli táviró és repülőgép-park van tüzében, egy szál zsvány, egy szál puskával a vállán heteken keresztül fityeg az egész csendőrsztagoknak és halálra rémítsen hét vármegyét.

Mindenütt a világon vannak banditák és haramiák, még a legmodernebb közbiztonsági szolgálattal rendelkező országokban is, de előbb-utóbb minden haramia lakat alá kerül, Amerikában páncélautókkal, repülőgépekkel és gépfegyverekkel felfegyverzett rablóbandákat tud ártalmatlanná tenni a rendőrség, nálunk évente legalább egyszer feltámad egy-egy „mocsarak királya”, vagy „hegyek banditája”, aki hónapokon keresztül garázdálkodik háborítatlanul, míg végleg el nem tűnik üldözői szemei elől. Terente és Munteanu után most Balan a sor, akinek eddig 18 gyilkosság terheli a lelkiismeretét.

De a tízenyolc kioltott emberélet eléggé mementoul kell szolgáljon, hogy végül is véget kell vetni ennek a haramia világnak. A kormány sohasem sajnálja a pénzt, ha valamelyik „hasznos szolgálatokat” teljesítő sáfárjának zsebet kell megtöltsé, most azonban észébe sem jutott, hogy díjat tűzzön ki ennek a veszedelmes banditának a fejére. Mindössze néhány érdekelt község szótett pénzt összeadni a bandita kézrekerítésének ér-

A „SELECT” mozgó igazgatósága a nagyérdemű közönség szives tudomására adja, hogy szeptember 1-től kezdődőleg a 9 órai esti előadások ventilátorokkal ellátott, kellemesen szellőztetett nézőtérén a „GRAND” helyett a „SELECT” mozgóban lesznek megtartva ahol szenzációsabbnál - szenzációsabb filmek szórakoztatják a nagyérdemű közönséget.

dekeben, holott évszázadok óta a legképróbláltabb módszer éppen a magas jutalomdíjakkal való operálás.

Ha pedig egy század csendőr nem bír a haramiával, miért nem sokszorozták meg az üldöző karhatalmat egészen addig, míg minden egérutat el nem vágna a menekülő bandita elől. Ha valahol választás van, vagy pláne ellenzéki politikai ülés, mintha a földből nőnének ki, annyi a csendőr, hogy se száma, éppen csak akkor sajnálják utnak indítani a csendőrtaszármányukat, ha egy többször-

ős rablógyilkost kell ártalmatlanná tenni?

Balan hol itt, hol ott bukkan fel. A fogarasi hegyek közül a Székelyföld felé vette most útját. Az egész ország közvéleménye kíváncsian figyeli nap-nap után, hol bukkan fel újra a hegyi zsvány, de csodálkozó türelmetlenséggel lesi, hogy mákor bukkan fel már végre a tárgy-csmai fegyházban, hogy újból békesség és biztonság uralkodjék a havasokban.

Egy német haramiavezér rettegésben tartja egész Keletporoszországot

(Berlin, aug. 31. Az Uj Kelet tud.) Keletporoszországnak izgalmas szenzációja van. Egy elvetemült ember, akinek eddig nem tudtak nyomára jönni, gyilkolt, rabolt és üldözött számos esetben revolverlövéssekkel sebesítette meg. A haramia esete erősen emlékeztet Balan rablógyilkosára, azzal a különbséggel, hogy míg a romániai rabló a hegyeket barangolja és parasztembereket fosztogat, addig a porosz zsvány vasutasok és pénzeket kezelő postások ellen követte el rablásait.

Vasárnapról hétfőre virradó éjszaka Tapiau vasútállomáson egy Berg nevű vasúti tisztviselő figyelmessé lett egy férfire, aki a vagonok között ólálkodott. Berg igazolásra szólította az idegent, mert az volt a gyanúja, hogy azzal az emberrel áll szemben, aki az előző napon megtámadott egy postást és elrabolta pénzét. Igazolás helyett az ismeretlen revolvert rántott és két lövést irányi-

LOU CHANEY legújabb filmje

tott Bergrre, aki nyomban elvérzett. Egy munkást, aki a tisztviselő segítségére sietett, az idegen súlyosan megsebesített, majd elmenekült. A königsbergi rendőrség megállapítá-

sa szerint a gyilkos azonos azzal a férfivel, aki az elmúlt héten a Königsberg és Kranz közötti országúton megtámadott néhány autómobil és kifosztotta a gépkocsik utasait. Ugyanaz az egyén a személyleírás szerint egy lövéssel súlyosan megsebesítette Berdach vámtisztet. Szombaton este fényjelekkel egy autóbust állított meg a Königsberg melletti úton és revolverrel a kezében követelte, hogy mindenki adja át neki pénzét. A megijedt utasok odaadták utolsó garasukat a haramiának, akik semmi nem mert lefogni.

A rabló ugyanazon az úton nagy vasdarabokat helyezett el azzal a szándékkal, hogy az arra száguldó autók felboruljanak. Ezt azonban idejében észrevették, úgy hogy a katasztrófát meg lehet akadályozni. A königsbergi hatóságok kívánságára Berlinből nagy katonai készütség vonult fel a königsbergi országúton és körülvette a környező erdősegeket. A lakosság körében az izgalom a katonaság odaérkezése ellenére semült le és az egész vidéken napok óta egyetlen autó nem mer végigszáguldani.

A MADRIDI CIRKUSZ

Harnélküli ember

„Az emberi élethatárt nemsokára százhusz esztendőben állapítjuk meg”

Francia orvostanár állítólag megtalálta az emberi élettartam meghosszabbításának titkát

Páris, aug. 31. Valamely homályos ihlet hatása alatt az emberiség egyszer, valahol, kitűz magának egy ábrándot és attól fogva a vágyai napsütésében rajongva érleli egészen a beteljesülésig. Így lett valósággyá az emberi repülés évezredes fantasztiakuma. Így a buvárhajó Jules Verne álma. Így a rádió tündérmeséje. A távvaltatás. És aminek aktualitásából e sorok íródnak, így válik majd valóvá a fausti álom:

a megfialodás, az emberi élettartam meghosszabbításának kérdése.

Mert Steinhachon és Voronovon kívül egész sereg kitűnő orvostudóst izgat ma és tart lenyűgözve ez a nagy probléma. Hogy annyian és oly intenzíven foglalkoznak ezzel a kérdéssel, a legjobb bizonyosság rá: nem utópiáról van szó és óriási léptekkel közeledünk a gyakorlati megoldáshoz. Párisi tudományos körökben most már hetek óta sokat beszélnek egy kiváló fiatal tudós, Helan Jaworsky egyetemi orvostanár fiziológiai és biológiai kísérleteiről, amelyek új csodával gazdagítják a modern orvostudományt.

Jaworsky professzor állítólag meg-

találta az emberi élettartam meghosszabbításának titkát.

Szinte rémülettel vesszünk tudomást róla, hogy ha igazak ezek a hírek, a normális emberi élettartam ezentúl kétszáz esztendő lesz! Éveink tehát egy valóságos inflációs éra előtt állnak, számuk tulnó a bibliai pátriárkák korán. A felfedezés tudományos értéke és várható gyakorlati következményei dolgában az Uj Kelet párisi tudósítója leghelyesebbnek találta, ha magához Jaworsky tanárhoz fordul. Komoly, végtelenül imponáló jelenség ez az alig 45 éves ember: szófukar és láthatóan még a gondolatától is iribózik, hogy laikussal álljon szóba annyire fontos dolgokról. Hosszas habozás után végül mégis megad néhány felvilágosítást:

— Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy korai még a nagy nyilvánosság előtt beszélni kísérleteimről és felfedéseimről — ugymond — és ezt annál nem szivesebben teszem, mert idevágó és az Akadémiához benyújtott jelentésem egyelőre nem került még az orvosi közvélemény elé sem.

— De igaz-e — kérdezzük — hogy professzor ur meggyőződése szerint meg-

Szépség, fiatalság titka

az arcóbr helyes ápolása. — Ez pedig csakis kizárólagosan a világhírű

„Mária szeplő-crém”-mel érhető el.

Száraz és zsíros arcom, ára 35 lel. Puder 20 és 35. Szappan 10 lel. Postán is megrendelhető. 150 lelel portómentes szőküldés. Mindenütt kapható. Kereskedő: Császár Gyógyiszertár, Tg.-Mureş

lehet hosszabbítani az emberélet mai, normális határát? És a kísérleteink eredményei megerősítették-e ebben a feltevésben?

— Erre a két kérdésre már most is határozott és minden fenntartás nélküli igennel felelek. Természetesen egyelőre még nem holmi mafuzsálemi korra gondolkok, de igenis arra, hogy husz-harminc évvel okvetlen meg lehet toldani a normális kort. És ez még korántsem jelent holmi maximumot. Nem hiszem, hogy eltávolodnám a realitás talajától, amikor azt mondom, hogy

az emberi normál élethatárt nemsokára százhusz esztendőben állapítjuk meg.

— Experimentumaim nagyrésze Csernek, a világhírű sebészek és fiziológusnak tapasztalásaira támaszkodtak.

— A módszerem tudományos részéről semmiesetre sem kívánok szólni, ameddig a francia akadémia is nem foglalkozott vele és észleletet, véleményt nem mondott róla.

Mottó:
Zongora vétel
bizalom dolga

Legnagyobb garancia erre az bá év óta fennálló

Triska I. cég

cég kitűnő hírneve, mint egyetlen és legnagyobb szaküzlet Erdélyben. — Pörster világmárka vezérképviselete.

Zongorák

kaphatók hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. — Cluj, Strada Saguna 14. — Telefonszám 4-19.

Zsidó ünnepek

előtt mindenki igyekezzék ruhamentő-szükségletét beszerezni és pedig

Nem részletre drágán, hanem készpénzért olcsón

Partie Textil-áruház a régi

DICK

üzletben Str. Reg. MARIA No 7.

Perzsaszőnyegekért, szővőkellékekért forduljon bizalommal a

Mindenki menjen el szeptember 2-án a Haggibbor kerti ünnepélyére az Ujság író Clubba

Coolidge a Kellog-paktum ratifikálása előtt akarja az amerikai szenátus elé tefjeszteni a flottaépítési javaslatot

London, aug. 31. Newyorkból érkező távirati jelentés azt a szenzációs hírt közli, hogy Coolidge elnök eltökélte, miszerint flottaépítési javaslatát oklevéllel még a Kellog-paktum ratifikálása előtt terjeszti az amerikai kongresszus és szenátus elé. Coolidge úgy látszik azon az állásponton van — írják a londoni la-

pok — hogy Amerikának elsősorban csak tahaajókra van szüksége és csak ha ezek meglesznek, akkor kerülhet sor a béke-paktum ratifikálására. Ha a szenátus és a kongresszus a Kellog-paktumot a flotta javaslat betérjesztése előtt ratifikálná, úgy megtörténhetne, hogy a parlament leszavazná a flottaépítési javaslatot.

hogy a központ részére is jusson belőlük. Ennek az új rendszernek meg lesz az az előnye hogy a kerületi adóárak csaknem személyesen fogja ismerni kerületének összes adófizetőit s ha valaki haladékos fog kérni, tisztában lesz azzal, hogy erre a haladékosra az illetőnek szüksége van-e, vagy sem. Hasonlóképpen azonnal informálódni fog tudni arról, ha új adófizető telepedik le a kerületbe s amennyiben valaki elmegy, meg fogja találni a módját, hogy az illető kifizesse adóhátralékát.

1926-ban a városi adóhivatal összesen 6 millió lejt, 1927-ben pedig 32 millió

lejt inkasszált. Minden valószínűség meg van arra, hogy az adóhivatalok decentralizációja után, amely 1929 január elsején fog végbemenni, az eredmények még kedvezőbbek legyenek.

Itt említjük meg, hogy az 1928 évre kirótt városi illetékek összege 35 millió 800 ezer lejt tett ki, azonban a költségvetés módosítása következtében a városi tanács a 25 százalékos telepadó 15 százalékra, a 15 százalékos pedig 10 százalékra szállította le. Ennek következtében a város jövedelme mintegy 15 millió lejtel fog lecsökkenni.

Az olasz rendőrség törbeccsalta és letartóztatta Matteotti gyilkosát

Genf, augusztus 31. A Luganói tó mellett fekvő Campione városkában, amely olasz területen fekszik, de egy keskeny szoros kivételével minden oldalról svájci terület közé van ékelve, az olasz rendőrség tegnap letartóztatta Matteotti gyilkosát, Cesare Rossit egy hölgygel egyetemben, aki Rossival együtt jött át svájci területéről az olasz városkába.

Mussolini ellen, amiért is menekülnie kellett Olaszországból. Rossit most az olasz rendőrség csalta olasz területre oly módon, hogy egy fiatal olasz detektívöt küldött utána Svájcba, aki azután behalozta Rossit és tegnap rávette, hogy jöjjön vele kirándulni az olasz területen fekvő Campioneba.

A látszat kedvéért az olasz detektívöt is letartóztatták, később azonban természetesen szabadlábra helyezték.

1926-ban hatmillió, 1927-ben pedig harminckét millió lejt adót inkasszált be Kolozsvár városa

Január elsején decentralizálni fogják a városi adóhivatalt és minden kerület élére adóárnok kerül

(Uj-Kolozsvár, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi időben több panasz hangzott el a városi adóhivatal ellen a városi illetékek behajtásával kapcsolatban. Az Uj Kelet munkatársa több fórumnál is érdeklődött a tényleges helyzet iránt s számos olyan adat birtokába jutott, amely ennek a kérdésnek nemcsak teljes komplexumát világítja meg, de a jövőben való kialakulását is hűen tükrözi vissza.

A városi illetékek behajtásának lehetőségét eddig megnehezítette az a körülmény, hogy az illetéktörvény centralizálva voltak a str. Cogalniceanu 4. szám alatti városi adóhivatalnál, ami természetesen megnehezítette ennek az apparatnak a működését.

Decentralizálják a városi adóhivatalt
Ismeretes, hogy a városi tanács Stoicovici adóhivatali főnök javaslatára elhatározta az adóhivatal decentralizáció-

ját, amely ilyen körülmények között nagymértékben fogja megkönnyíteni ennek az orgánumnak a működését, nemcsak az adóhivatal, de a város lakosságának a szempontjából is. A decentralizáció ki fogja küszöbölni az eddigi anomáliákat, azt, hogy egy-egy befizető három-négy órát ácsorogion a városi adóhivatal kasszája előtt, míg befizetheti adóját s míg arról nyugtát kap. Ettől eltekintve mindazok, akik nem a város központjában, hanem a perifériákon laknak, nem lesznek kénytelenek a város tuisó felébből a Farkas uccába jönni, hogy az illetéket befizethessék.

Ujévi árjegyzék	
שולחן סעודת <i>Selyem Talsz</i> , sárga vagy ezüst bortíval felszerelve	600 lejtől
שולחן סעודת <i>Gyapju</i>	500 lejtől
שולחן סעודת <i>Török gyapju</i> Talsz, sárga v. ezüst bortíval felsz.	500 lejtől
שולחן סעודת <i>Barmicza</i> , gyerek-talsz, bortíval felszerelve	250 lejtől
מחזור <i>Machzor</i> , 9 drb., diszkótesben, egész évre, magyar, német vagy zsargon fordításban	650 - lejt
מחזור <i>Machzor</i> , 4 darab, főünnepekre, diszkótesben, magyar, német vagy zsargon fordításban	300 - lejt
מירמא <i>Mirjam</i> , diszkótesben 150, bőrimitáció 300, valódi bőr	500 - lejt
קומל דיביעל <i>lomkippur sapka</i> , fehér libertin, arany v. ezüst díszrel	120 - lejt

Valamint mindenféle rituális cikket vidékre is postán azonnal pontosan küldök.

ANTON ROSENZWEIG
CLUJ, Piata Mihailu Viteazul 37-38. — (Saját ház)

Irországhban nagy ünnepélyességgel fogadták Kellogot

London, aug. 31. Kellog államtitkár Cosgrave ir köztársasági elnök kíséretében a Detroiti amerikai cirkáló fedélzetén csütörtök délután Dublin kikötőjébe, Kingtownba érkezett. Midőn a hajó befutott a kikötőbe, a parti erődök 18 üdvözlővést adtak le, amelyekre a Detroiti egy üdvözlővel válaszolt.

jának vendége volt, majd automobilon Dublinba hajtatott, ahol a városházán ünnepélyes fogadtatás keretében ányújtották neki a diszpolgári oklevelét. Az ir főváros uccáin mindenütt hatalmas löveg éltette az amerikai államtitkárt, amerre csak az autója elhaladt. Az uccákon fegyveres diszörtség vont kordont és mindenütt katonazenekarok játszottak. A városházáról Kellog az amerikai követség épületébe ment. Az eddigi program szerint Kellog hétfőig marad Irországhban.

A kikötőben az ir szabadállam miniszterei és dublini amerikai követ fogadták Kellogot. A fogadtatás közben a Detroiti főlövi ir repülőgépek keringtek. Kellog ezután az ir yachtklub kingtowni palotá-

De Valera ragaszkodik Irországh teljes függetlenségéhez

Berlin, aug. 31. Az ir nacionalisták parlamenti képviselői de Valera vezetése alatt testületileg megjelentek az interparlamentáris kongresszuson. De Valera egy beszégetés során a következő nyilatkozatot tette:

mert diplomáciai képviselője van Washingtonban, ez azonban semmiféle hatáskörrel nem rendelkezik. Ez kiderülne akkor, ha az ir szabad állam követ megkísérelné, hogy olyan megállapodásokat kössön Amerikával, amelyek nem illeszthetők be az angol külpolitika vonalába.

— A háboru előli és alatti Sin-Fein mozgalom hatása alatt Lloyd George kereste a kibékülés útját, ahelyett azonban, hogy elismerte volna Irországh teljes függetlenségét és az ir köztársaságot 1921-ben kompromisszumos szerződést kényszerített reánk, amelyet az ir dail (parlament) a kényszerítő körülmények hatása alatt elfogadott. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az ir nép egyelért a szerződéssel, Ellenkezőleg, ha népszavazásra kerülne a sor, Irországh lakosságának túlnyomó többsége Irországhnak a brit birodalomtól való teljes elszakadása mellett döntene. Már maga az a körülmény, hogy az 1921-i szerződés szerint Irországh köteles Anglia esetleges háboruiban részt venni, elegendő ok az elégedetlenségre.

— A mi pártunk, a Fianna Fail tovább harcol a brit birodalomtól való teljes elszakadásért és iparkodik, hogy Irországh minél közvetlenebb és barátságosabb viszonyba kerüljön a külföldi államokkal. A háboru alatt Irországh semleges akart maradni, azonban az angolok bennünket is a hadszínterre kényszerítettek. Anglia most tovább üzi régi tradicionális politikáját, amely arra irányul hogy a világpolitikával két hatalmi csoportot teremtsen és egyiket a másik ellen játsza ki. Így cselekedett és cselekszik Irországhban is, amelyet szintén két részre bontott.

Külföldön az a téves felfogás uralkodik, hogy Irországh a Lloyd George-féle szerződés által visszanyerte függetlenségét. A valóságban azonban Anglia még ma is azt teheti, amit akar. Az összes fontos stratégiai pontokon angol csapatok állomásoznak, fővárosunkban, Dublinban egy kormányzó, az angol korona képviselője uralkodik és végül az erősen megszállott Észak-Irországhból az angol csapatok néhány óra alatt bevonulhatnak az ir „szabad” állam fővárosába. Az angolok célja változatlanul a politikai hatalom végleges biztosítása. Ezért kény szerítették reánk a szerződést, amely megszüntette a népszavazás által életre hívott köztársaságot, két részre osztotta az országot és az egyik részből egy ir szabad államot teremtett.

Amateurok, fényképeszek!
Fényképeszeti cikkeit a legolcsóbban
BERNAT
papíráruháznál, Piata Unirii 29. sz. alatt
szerezhetik be.

קאנקורו
מלמד ירא שמוס תלמוד חכם שומעו
פערמאן ווירד געזוכט רעפערענצען אונד
געוויסע אונטערשיידע זינד צוויי ריכטיגן בוי א
די שטימט אן
Prinrabn Helrich Braun. Iclod, Jud. Some

Postai küldeményeknél 20% engedmény!

Vegyileg fest, tisztít CZINK, Cluj.

Postai küldeményeknél 20% engedmény!

Szombat
Selpel
Bécsből jele
nap Genfbe
a népszöveg
üfesszakán.
gi tanács mu
kerítésének v
det fog tartat

— Még n
kus solymár
dapestről jele
autókatasztr
fejtellenek.
ban lábtörés
főszolgabíró
hogy az autó
tak itások.
utszakaszon
jobb volt az
leg egy víz
keresztül, az
vetkező per
pültek a ko
katasztrófa
szini szemle
nem tudta n

— Bandita
Washington
vonat ellen
Washingtoni
hington és n
na maidner
dozta lett.
necticut álla
nagy vasdar
re. Egy sor
ban észreve
bogtatással
vezetőt. Sák
jében megál
tíven utas t
vasuti kocsi
küldeményt
hingtoni bar
szik, hogy a
ményre pály

— Oriást
han Newvo
la a városb
pusztít. A la
menekül a l
északok na
tik. Tegnap
meghalt.

— Meghat
festőművész
modern nép
legkiválóbb
származásu
széllhűdésbe
festészet vil
lőbb egyéni
a világ min
vő szépműv
lathatók. St
volt Halála
teiben nagy

— Az ar
rium lesújtó
dasági helyt
Az angol k
napokban a
Jugoszlávia
jelentés sze
teljesen alá
helyzetét. n
reteg cég
lenségek sz
den rekord
hatvanra r
mériev pass
hiány megt
A magas ad
kig megszo
rikai pénz
csészersző
hatálytalan
szláv korm

Malo
keresit
szere, no
Sala
Cand

Seipel kancellár Genibe utazott. Bécsből jelentik: Seipel kancellár tegnap Genibe utazott hogy részvegyen a népszövetségi tanács ötvenedik ülésénél. Hír szerint a népszövetségi tanács múlt évről szóló általános jelentésének vitájánál Seipel nagy beszédet fog tartani.

Még mindig homály fedi a tragikus solymári autókatasztrófa okait. Budapesti jelentik: A solymári tragikus autókatasztrófa okai még mindig megfejtetlenek. Az új Szent János-kórházban lábtorzssal fekvő Ladányi László főszolgabíró ismételtén kijelentette, hogy az autó utasai és a sofőr nem voltak utasok az autóra. A sofőr nem volt utasok az autóra. A sofőr nem volt utasok az autóra. A sofőr nem volt utasok az autóra.

Banditák merényletet terveztek a Washington és Montreal közötti gyorsvonat ellen. Newyorkból jelentik: A washingtoni gyorsvonat, amely Washington és Montreal között közlekedik, ma májdnem végzetes katasztrófa áldozata lett. Newhawn közelében. Conneticut államban elszánt banditák nagy vasdarabokat erősítettek a sínre. Egy sorompóór az utolsó pillanatban észrevette az akadályt és keddő bogtatással figyelmeztette a mozdonyvezetőt. Sikertől is a vonatot még idejében megállítani. A vonatot kétszázötven utas utazott és egy leptomballt vasuti kocsiiban kétmillió dolláros pénzküldeményt őriztek, amely több washingtoni banknak volt szárvá. Azt hiszik, hogy a banditák erre a pénzküldeményre pályáztak.

Óriási hóhullám pusztít Newyorkban. Newyorkból jelentik: Három napla a városban elviselhetetlen hóhullám pusztít. A lakosság a hőség előzrével menekül a parkokba. Az emberek az északiak nagyrészt folyók mentén töltek. Tegnap három egyén hógutában meghalt.

Meghalt Stuck Ferenc, a világhírű festőművész. Münchenből jelentik: A modern német festőművészet egyik legkiválóbb reprezentánsa, a zsidó származású Stuck Ferenc, tegnap szívizélhűtésben meghalt. Stuck a modern festészet világszerte ismert legkiválóbb egyéniségei közé tartozott. Képei a világ minden kulturcentrumában lévő szpművészeti muzeumban megtekinthetők. Stuck Ferenc hatvanöt éves volt. Halála az egész világ művészeti köreiben nagy megilletődést keltett.

Az angol kereskedelmi minisztérium lesújtó jelentése Jugoszlávia gazdasági helyzetéről. Londonból jelentik: Az angol kereskedelmi minisztérium a napokban adta ki hivatalos jelentését Jugoszlávia gazdasági viszonyairól. A jelentés szerint a tavalyi rossz termés teljesen aláasta az ország gazdasági helyzetét, melynek következtében rengeteg cég tönkrement. A fizetésképtelenségek száma ebben az évben minden rekordot felülmulva, ezerhatszázhatvanra rugott. A külkereskedelmi mérleg passzívum zárult, a takarmányhiány megzedelete az állatállományt. A magas adók miatt a hitel a végletekig megszorították. Egy állitólág amerikai pénzcsoporttal megkötött kölcsönszerződést az illető pénzcsoport hatálytalannította, úgyhogy a jugoszláv kormányknak az előleget is vissz

Malomfelügyelőt
Keresünk egybegyi vizimalmunk részére, nő len fiatal embert. Szakmabeli előnyben.
Salamon Testvérek
Csepel-Tuzli (Áranyosvadás)

Egyetlen titkos cikkely sincs az angol-francia flottaegyezményben

Cushendum és Leygues tengerészeti miniszter nyilatkozatai a flottaegyezményről

London, augusztus 31. A Reuter-ügynökség genfi jelentése szerint Cushendum angol külügyminiszterhelyettes az angol-francia tengerészeti egyezményről nyilatkozatot adott a sajtónak, kijelentve, hogy az egyezmény nem is végleges és szó sincs benne a hadihajók számáról és tonnatartalmáról. Ez a szerződés a leszerelést előkészítő bizottság következő ülésénél, mint a

tengeri leszerelés alapvető okmánya lesz előterjeszhető. Az egész egyezmény mindössze néhány rövid technikai pontot foglal magában s egyetlen titkos cikkely sincs benne. Az angol és francia flották együttműködéséről pedig még csak említés sincs téve benne. Az egyezményrel kapcsolatban Leygues francia tengerészeti miniszter is

nyilatkozott és nyilatkozatában teljesen megerősíti Cushendum kijelentéseit. Leygues szerint a francia-angol flottaegyezmény egyszerű megállapodás, mely a francia és angol kormány és a francia és angol tengerészeti vezérkar között huszonegy óra alatt jött létre. A szerződés szövegét egvideiülleg Washingtonba, Tokióba és Rómába is megküldték.

Egy parasztfasszony egymásután megfojtotta férjét, apósát és most újra gyilkolt, hogy hozzájusson örökségéhez

Budapest, augusztus 31. Uri községben borzalmas hármass gyilkosság történt. A múlt héten az ott lakó özvegy Solti Antalnénál látogatóban volt a tápiószéki özvegy biróné, névszerint Bugyi Jánosné. Egy napon Soltiné sikoltozva rohant ki az uccára. A sikoltozásra összeszűdült szomszédok erre behatoltak a lakásba, ahol Bugyi Jánosné hullája a mestergendárról egy kötélen csüngött alá. Soltiné a becsődült emberek előtt haját tépve kiáltozta:
— Miért lettél öngyilkos, édesem?
Az elősítő csendőrök értesítették a körösvést az esetről, aki hatóságilag megvizsgálta Bugyi Jánosné hulláját a kórházban, hogy Bugyiné nem öngyilkosság áldozata, hanem előbb hurokkal megfojtották s azután felakasztották. A vizsgálat további folyamán megállapítást nyert, hogy Bugyi bíró vagy-

nát rokonaira, így Soltinéra és annak gyermekeire hagyta, azzal a kikötéssel, hogy özvegye haláláig haszonélvezeti jogot gyakorol hatatéka fölött. Ezen gyakorlat alapján a csendőrök letartóztatták Soltinét és tizenhat éves fiát akiket a községi fogdába kísérték be. A bekisérést megelőzőleg egy csendőr álöltözetben már beült a cellába, úgy hogy Soltiné a vaksötétben észre sem vették, hogy még valaki van a cellában. Soltiné erre mi sem sejtve, fiát elkezdte kioktatni arra, hogy mit kell majd vallania a vizsgálóbíró előtt. Részletesen feltárta fia előtt a gyilkosság részleteit. Sőt elmondotta, hogy előzőleg, régebben már két gyilkosságot is elkövetett. Mikor ezt a megdöbbentő vallomást Soltiné megtette a sötétből előlépett az áruhás csendőr, aki előt az asszony nem

udta tovább tagadni borzalmas tettét. Előadta, hogy két évvel ezelőt mámoros állapotban hazaérkezé férjét is megfojtotta és az istállóba a lovak közé hurcolta, amelyek a holttesttől való félelmükben agyontiporták urának hulláját. Akkoriban mindenki azt hitte, hogy férje balcsét áldozata lett. Három évvel ezelőt a kocsin vele utazó apósát fojtotta meg Soltiné, aki hogy ettét ellepkesse, újra bevált trükkjéhez folyamodott és apósa holttestén többször keresztül kocsiot. Ez a borzalmas tettét követőleg néhány hónappal később három régi haragosának házaát és gabonáját gyújtotta fel. A borzalmas tettek egész sorozatát elkövető asszonyt a csendőrség letartóztatta és a pestvidéki ügyészség fogházába kísérte.

sza kell fizetnie. A Vajdaság hatalmas gőzmalmai, amelyek hajdan Budapest és Bécs lisztükségletét ellátták, a monarchia felosztása következtében elvesztették piacukat és tönkrementek. Ugyanez áll a Vajdaság és a Bánság fatermelésére vonatkozólag is.

Özvegy gróf Bethlen Istvánné Juhos Gyuláné gondnokság alá helyezését kéri. Bünyádi eljárásra érik a Bistrány-ügy. A brassói szász töke bevonult Háromszékbe. Furesa vádakat hangoztatnak Bukarestben a temesvári primár ellen. Szendrey Mihály kapja az aradi színházat. Balla Hugó és Lindner Armin nyugalomba mentek az Erdélyi Futár friss számának főbb cikkei. Szögyényi Kiss Endre lapja érdekes változatos és jólinformált.

A Tábla feloldotta a Newyork-szálloda ellen elrendelt zárlatot. Ismeretes, hogy néhány héttel ezelőt a kólozsvári törvényszék hétmillió lej kövétel erejéig elrendelte a zárlatot a kólozsvári Newyork-szálloda ellen. A szálloda bérli az itélőtáblánál felebebezték meg a törvényszék végzését. A Tábla hármass tanácsa ma foglalkozott az ügyvel és kiszivárgott hírek szerint feloldotta a zárlatot. A kinevezett zárgondnokok azonban még mindig nem adták át a szállodát a bérliök konzorciumának, mert a felperes Rozetti a zárlat feloldását a semmitörvényszékhez felebebezték meg.

Megnyitották a lipcei mintavásárt. Lipcséből jelentik: Tegnap nyitották meg szép időjárás mellett az őszi lipcei mintavásárt, amelynek megnyitó ünnepségére Drezdából hat, Berlinből öt külövonat hozta a vendégeket. Rendkívül sok volt az idegen. A megnyitó beszédet dr. Raimund Köher, a városbíró elnöke tartotta. A bírósági kormányt Sautter államtitkár képviselte. A technikai mintavásárt az első napon 34.000 vendég látogatta. A mintavásár kiállitójának száma körülbelül kilencezer, ezek közül

560 a külföldi, főleg Csehszlovákiából származó gyáros. Különös érdeklődés mutatkozott textil és porcellánáru iránt. A könyv és nyomdai szakmából számos meglepő újdonságot mutattak be. A washingtoni kereskedelmi kamara arról értesítette a mintavásár vezetőségét, hogy ezidén tizezetezer amerikai kereskedő fog ellátogatni Lipcsébe.

Két métermázsás hancsát fogtak a Tiszából. H-mzezővásárhelyről jelentik: Tegnap egy halász a Tiszából két métermázsás sulvu hancsát fogott ki, amelynek karikaostor nagyságu bajuszai voltak.

Óriási munkáskizárások a német országi szabóiparban. Berlinből jelentik: A német férfi-konfekciógyárosok szövetsége a munkások bérkövetelésére kizárással felelt. Az egész birodalomban ezidőszent 40—50.000 szabómunkás van foglalkozás nélkül.

Művészi perzsaszőnyeg
szővött gobelin, koranani függöny, külföldi fonalak, szövökletek legelőnyösebb beszerzési forrása.
SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. Ep. Catorogaria (Uri-u.) 14.

Hismasters gramofon
Marosvásárhelyen, Róvész Ernő

Törvény
A közigazgatás egységesítéséről. — Fordította Dr. PÁP JÁNOS
Ara 200 lej
Kapható az Uj Kelet könyvcsatlódyán — Cluj

Minden szülő fezzentebb kötelessége, hogy gyermeke jövőjéről gondoskodjék. A cluji Pályaválasztási Tanácsadó azért alakult, hogy az érdeklődőknek felvilágosítást nyújtson az egyes foglalkozási ágak mibenlétéről, az elhelyezkedési s kereseti lehetőségekről, a gyerekeket pedig egy orvosi és alkalmassági vizsgálat alapján elhelyezi azon szakmában, mely szellemi és testi képességeinek legjobban megfelel. Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó Pályaválasztási Tanácsadója, mint szociális intézmény ingyenesen áll az érdeklődők rendelkezésére a hivatalos órák alatt: szerdán d. u. 3—6 és vasárnap d. e. 8—10 óra között, Str. Paris 36. szám alatt. (Telefon: 6—74.)

Az Uj Kelet nagyváradi előfizetői és hirdetői szíves figyelmébe! Tisztelettel értesítem az Uj Kelet nagyváradi előfizetőit és hirdetőit, hogy lapunk fiókkiadóhivatalát augusztus hó 20-tól kezdve Rimánóczy-u. 4. szám (I. em.) helyeztem át. Az Uj Kelet érdekében történő mindennemű értesítések, panaszok vagy megkeresések ide küldendők. Kiváló tisztelettel Blum Zsigmond.

Beiratások a nagyváradi ort. zsidó fiú- és leánygimnáziumban. Az oradeai ort. zsidó hitközség polgári fiú és leányiskolái az új középiskolai törvény értelmében gimnáziumokká alakultak át. Ez intézetekben a jövő tanévre szülő beiratások szeptember hó 2—3-án s 4-ikén lesznek. Az újonnan jelentkezők kötelesek iskolai, születési és uiraoltási bizonyítványaikat bemutatni. A vidéki tanulók elhelyezésében az igazgatóság a legmesszebb menő módon segítségére lesz a szülőknek. A fiúiskola talmudthorával kapcsolatos. A javító s pótlóvizsgálatok szept. hó 6-ikán, a harmadik osztályt végzett tanulók összefoglaló szóbeli vizsgálatát a román nemzetitárgyakból 11-én, a rendes tanítás 25-én veszi kezdetét.

Hirdossen az Uj Keletben

September 1.
Ujságó Clubba
Lőszinőség meg...
talok decentra...
9 január else...
edmények még
az 1928 évr...
szége 35 millió...
ban a költség...
tében a városi...
padót 15 szá...
pedig 10 száza...
következtében...
15 millió lej...
gel
automobilon...
a városházán...
releiben stnyuj...
oklevelet. Az u...
hatalmas lő...
államtitkár...
aladt. Az ucc...
ont kordont és...
ok játsszóttak...
amerikai kö...
Az eddigi pro...
ig marad Iror...
teljes
elője van W...
semmitéle h...
Ez kiderülne...
állam követe...
megállapodá...
amelyek nem...
külpolitika vo...
anna Fail to...
odalomtól val...
arkodik, hogy...
ebb és barát...
n a külföldi ál...
Irország sem...
ban az angolok...
erre kényszer...
b úzi régi tra...
ely arra irányul...
t hatalmi cso...
t a másik el...
cedett és csele...
vet szintén kő...
rok,
zek!
a legelőnyösebb...
IAT
ri 29. sz. alatt...
tik be.
deményekné...
d m é n y

Közgazdaság

A külföldi tőke a bányatörvény megfelelő revízióját várja Romániától

Szerencsétlen intézkedésnek tartják azt a kormányrendeletet, amely 75 százalékban román alkalmazottakat követel az idegen érdekeltségű vállalatoknál

(Bucaresti-Bukarest, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A készülő új iparpártolási törvénnyel kapcsolatban elsőnek jelentette az Uj Kelet, hogy tervszerűen a jövőben egyik főfeltevése az iparpártolási kedvezmények megadásának az lesz, hogy az erre reflektáló vállalat alkalmazottainak 5-10 százaléka román nemzetiségű legyen. Ez a hír érthető idegességét keltette különösen a külföldi vállalatoknál, amelyek készséggel hajlandók még nagyobb százalékban is román nemzetiségű alkalmazottakat foglalkoztatni, ha azok egyébként megfelelnek, de ezt a követelést szerintük nem lehet imperatív módon előírni.

Még komolyabb ellenállásra számíthat a kormány ezen a téren a külföldi érdekeltségű petroleumbányászati vállalatok részéről, amelyekre vonatkozólag egy most megjelent dekretum kötelező módon előírja, hogy az összes tisztviselői kategóriák 75 százaléka román állampolgár legyen. Ezzel a rendelettel kapcsolatban az augusztus 23-iki „Manchester Guardian Commercial” többek között ezeket írja: „Romániának igen nagy szüksége van külföldi tőkére és a jelenlegi kormány

tanulmányt adta annak, hogy ismeri a helyzet sürgősségét... Mégis egy hosszadalmas és jól végzett előkészítő munka után nagyon furcsa és szerencsétlen lépés az a dekretum, amellyel a román kormány arra akarja kényszeríteni a külföldi petroleumbányászati vállalatokat, amelyek Romániában dolgoznak, hogy személyzetüket 75 százalékban román állampolgárokból állítsák össze az összes fokozatokban. Az idegen petroleumbányászati vállalatok eddig is sokat panaszkodtak azon megkülönböztető törvények ellen, amelyeket a román kormány alkalmazott rájuk az utóbbi években, most pedig még inkább elgütleltnek a belügyeikbe való legújabb beavatkozás miatt. Az a tény, hogy a rendelet alkalmazását felfüggesztették, nem oszlatta el az aggodalmakat, mert a dekretum mégis állandó veszedelmeként lebeg a társaságok feje fölött. A jelenlegi bányatörvénynek a külföldiekre kedvező revíziója nagyon sokat segítené Romániának a jelenlegi helyzetben. Egy ilyen gesztus nagyban hozzájárulna annak a rezerválásnak az elosztásához, amellyel a külföldi tőke ma Romániával szemben viseltetik.”

A Skoda-művek 40 éves hadseregszállítókoncesszióját kapott Romániában? A párisi „L'Information” augusztus 25-iki számában azt a nagyérdeklődésű értesítést közli, hogy a román kormány és a Skoda-művek által közösen alapított „Arsenal” cég monopóliumot kapott a román hadsereg részére szükséges szállítókra. A koncesszió 40 évre szól.

Ujabb iparpártolási kedvezmény. Az augusztus 29-iki Monitorul Oficialban megjelent minisztertanácsi határozat szerint a Lőrincz Mihály által Málnás községben létesítendő asztalosárugyár feltételeken megkapta az iparpártolási kedvezményeket.

Létrejött a középeurópai cementgyermény. Budapestről jelentik: A Perlmoseer Zementfabrik A. G., valamint a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. (Totis) és a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. között területiális megállapodás jött létre. Az egyezmény értelmében a Perlmoseer beszünteti Magyarországra irányuló exportját, viszont a magyar gyárak az Ausztriába szóló kivitt korlátozták. A Totis-koncernhez tartozó felső-gallai Bauxit Cementgyár, amely ezen a nyáron igen erős exporttevékenységet fejtett ki a Balkánállamok részére, az utóbbi időben Bécs város részéről is na-

gyobb megrendelést kapott. A magyar cementipar a lengyel gyárakkal is konvenciót kötött, amelynek értelmében egyik fél sem fogja áruját a másik fél országában elhelyezni.

Keresünk lakást.
A lakásokat kiadóba „Magas bért fizetünk” jellegű kértünk. — Közzététést díjazunk.

Érettségire
középszkolai, polgári és magánvizsgákra előkészítő
GALGÓCZY magántanfolyam
Budapest, VII. Mátyás Tervezés 3. sz.

TÖZSDE

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárás						
Zürich	3174-3176	—	—	493	3173	1104375	13661	64995	192550
Newyork	16430-16460	51330	51930	2501	16460	57335	70940	3375	—
Londón	80-801	252012	252012	12428	89025	278337	24370	163795	48525
Páris	643-646	202750	202750	—	646	2240	277075	13178	39050
Mihály	83-864	2720	272050	13415	863	3005	3716	1767	524
Prága	48875-489	1539	1539	—	487	169350	210187	—	29650
Budapest	2873-2875	905550	905650	—	2876	—	12366	5881250	—
Belgrád	—	913	913	—	289	136	12412	593350	176
Bukarest	—	31650	31650	1550	—	34950	432	2060	61
Varso	—	5820	5820	—	1830	6430	7953	37830	—
Bécs	2322-2324	7320	7320	—	2330	8085	—	475785	—
Berlin	3932-3935	1237250	12375	—	3942	13670	16890	804	—

Száz lej árfolyama: Zürich (100) 31650, Páris 1555, Budapest 34950, Bécs 43200, Prága 2060

Szenzációs árleszállítás!

A világirodalom legjelesebb alkotásai féláron
Finom papír, gyönyörű nyomás, izléses kiállítás. Kevés pénzért egy egész könyvtárat rendezhet be.

Aranyezékünk a bolti árat, másodsorban a szept. 16-ig érvényes olcsó árainkat tünteti fel

Külföldi írók	Klasszikus irodalom
Bailion: Egy jó Marika története 136— 68—	Andersen meséi (Három kötet) 1020 408
Bjellj: Az ezüst galamb 238— 119—	Apuleius: Az aranyzámár 272— 136—
Carco: A hurok 136— 68—	Bashkirteff Mária naplója 170— 68—
— Kokain 153— 68—	Chamisso: Schlemil Péter csodálatos története 306— 136—
Cocteau: A párisi fitu 136— 68—	Dickens: Nagy kárakozások. (Két kötet) — 680— 340—
Conrad: Félvér 170— 85—	Flaubert: Három mese 85— 34—
— Az arany nyíl 272— 135—	— Erzelmek iskolája 408— 204—
— Az aranykő 153— 68—	— Szent Antal megkísértése 238— 102—
Curwood: Afarkasember 85— 51—	Gobineau: A renaissance 170— 85—
— Kazán, a farkasküya 85— 51—	Goethe: A napló (Kosztolányi Dezső fordítása) 510— 238—
D'Annunzio: Sziklák szüze 187— 85—	Kropotkin: A francia forradalom két kötet 612— 306—
Duchêne: Szeretni, sirni, meghalni 187— 95—	— Ugyanaz. (Olcsó kiadás) 255— 102—
France: Virágzó élet 204— 102—	Meredith: Az önző (Két kötet) 748— 340—
Gautier: Maupin kisasszony (2 kötet) — 272— 136—	Reade: Oltár és tűzhely (Két kötet) — 748— 340—
Gorkij: Az Artamonovok 238— 123—	Tolsztoj: Ilijuszágom regénye. (Kötve) — 476— 238—
Hamsun: Lyngre szerkesztő 153— 74 30	
Hauptmann: Fantóm 136— 68—	
Hesse: Sziddhártha 136— 68—	
Hugo: Izlandi Hán 340— 170—	
Jammes: Három különös leány regénye — 136— 68—	
Kistemaekers: Váltott előfogattal — 136— 68—	
Koenig: A szent palota 272— 68—	
Lindberg-Dovlette: Viola 153— 75—	
Löns: Az ordac 187— 95—	
— A két arc 221— 109—	
Michaëlis: Hét nővér 85— 41—	
Mistler: A mult szerelmese 136— 68—	
Négyek regénye — 238— 119—	
Norris: Az örvény 340— 170—	
Rachilde: A nőstényfarkasok lázadása — 272— 136—	
Régnier: Aki félt a szerelemtől 187— 95—	
Renard: Lerne doktor, a kisisten 187 95—	
Rosny: A föld halála 187— 95—	
Spunda: A halottbűvölő 170— 85—	
Strobl: Kísértetek az ingoványban 272 236—	
Unamuno: Ez aztán a férfi 136— 68—	
Vautel: A plébános nr meg az újgazdagok — 136— 68—	
— Onagsága, em akar gyereket 85 41—	
Véber: Pompadour kalandja 170— 85—	
Wells: Bealby — 85— 5440	
— A tengeri fűtő — 85— 5440	

SPORT

Ujságírók—Nyomdászok. Az érdekes mérkőzésre mindkét csapat egyforma ambícióval készül. A csapatokban kiváló szakembereken kívül rossz futballisták is szerepelnek, akik a szakma-mecceken szokásos kedélyesség mellett sportélvezetet is akarnak nyújtani a közönségnek. De annak elkerülésére, hogy a futballista amatőrök túl hosszúra nyújtsák ezt az élvezetet, a gondos intézők úgy döntöttek, hogy csak 30-30 perces játékok rendeznek. Az újságírók egyébként a legkitűnőbb erdélyi zsurnalisztákat állítják sorompóba, akik között az Uj Kelet sport

rovatvezetője nem szerepel. A csapat összeállítása a következő: Szabó Imre, Szentimrei Jenő, dr. Kádár Imre, dr. Erős Vilmos, Szász Endre, dr. Ligeti Ernő, Hunyadi Sándor, Gaál Gábor, dr. Kuncz Aladár, Salamon László, Giszka János, Tartalékok: Kisbán Miklós és Pap József. Az intézőség egy második garnitúrát is kiállított, amely segédzolgálatot fog teljesíteni a pályán: Seress II., Barzilay, Winkle, Gilády, Hászegi, Incze, Dalea, Horosz, Jeremiás, Olmacher, Gredinár. Főtartalék: Olajos Domokos.

Júli—KMSC. A mérkőzésen mindkét csapat komplett felállással szerepel, amit holnapi számunkban közlünk. Ezt megelőzőleg a Szabó Jenő és Guttfried cégek alkalmazottai közül összeállított csapatok játszanak revánsmérkőzéseket.

Szezonnyitó ping-pong verseny. A népszerű telisportnak, a ping-pong játéknak hívei számára hívónak ígérkező versenyt rendez a Haggibbor szeptember 9-én. A verseny programját tegnapi számunkban közöltük. Bemevezési határidő szeptember 7. A bemevezéseket a Rador távirati irodához, Wesel Károly főtitkár címére küldendő.

A Júli országos atlétikai versenye. A kitűnő zsilvolyi bányászcsapat atlétikai versenye elé az ország közvéleménye élénk érdeklődéssel tekint. Az idei szezonban a román atlétika katasztrófális visszaesést mutatott, amelynek egyik fő oka az volt, hogy míg mindenütt a világon hetenként rendeztek atlétikai versenyeket, nálunk alig akad egyetlen, mely versenyt rendezett volna, hogy atlétikánk találkozhassanak. Reméljük, hogy a Júli versenye, mint ahogy eddig mindig az volt, most is eseménye lesz Románia sportéletének.

Az Uj Kelet az zsidóság...
Stresema...
Chamber...
Mastélév...
Zsidó Hec...
iskola Timisoa...
és 3-án tartat...
10-én reggel 8...
felvételi vizga...
mint a 3-ik os...
a kereskedelm...
tember 20-án...
vizsgálja a 8-ii...
21-ig lesz me...
— Az Uj Ke...
és hirdetői sz...
lettel értetsite...
radi előfizetői...
pünk fiókkiadó...
20-tól kezdve...
em.) helyezten...
ben történő...
panaszok vagy...
dendők. Kiváló...
mond.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és banság zaidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak az Uj Kelet megjelölésével engedjük meg.

— **Stresemann és Briand megtárgyalták a Német- és Franciaország közötti függő kérdéseket.** Berlinből jelentik: Müller Francke kancellár tegnap délután Párisból külön futárral küldött hivatalos jelentését, amely Poincaré- és Briand-nál folytatott tanácskozásairól számol be. A jelentésből semmi sem szivárgott ki, a beavatottak azonban úgy tudják, hogy a tanácskozások tárgya kiterjed valamennyi Francia- és Németország között függőben levő kérdésre.

— **Chamberlain elhagyta Európát.** Londonból jelentik: A Panama-csatornához üdülésre utazó Chamberlain tegnap Liverpoolban hajóra szállott. Az államférfiut felkötött karral, hordágyon szállították a hajóra, annyira gyöngye volt. Betegsége idegrohamokra vezethető vissza. Állítólag Chamberlain ideggyulladását kapott.

— **Uj subadminisztrátort neveztek ki a kolozsvári pénzügyigazgatósághoz.** Hivatalos forrásból nyert értesülésünk szerint a kolozsvári pénzügyigazgatóság subadminisztrátort, Pop Aurélt, a beszerzési pénzügyigazgatóság élére helyezték át és helyébe a kolozsvári adminisztratív financiaira eddigi főtisztviselőjét, Kádár Jánost nevezték ki.

— **Másfélvi börtönre ítélte a kolozsvári törvényszék egy százféseni legényt, aki félholtra verte édesapját.** A kolozsvári törvényszék negyedik szék elője ma tárgyalta Takács Márton százféseni parasztleány bűnperét, a ki az elmúlt tavasszal félholtra verte édesapját. A vád szerint a huszonegy éves Takács Márton katonai szolgálata alatt szabadságra jött édesapjához. Eppen hazaérkezésekor adott el édesapja két bivalyt s a kapott összegből az új Takács is követelt magának egy részt. Az apa megtagadta fiának a pénzt, mire ez szörnyű dühbe gurult, kést rántott elő s ezzel több helyen szurta meg édesapját. Amikor a több sebből vérző ember védekezni próbált, a magáról megleledkezett paraszt legény egy közelében heverő vasrudat ragadott fel és azzal fejbe sújtotta édesapját, aki a borzalmas ütés következtében eszméletlenül terült el a földön. A szerencsétlen öreg ember napokig élet s halál között lebegett s csupán a csoda mentette meg a haláltól. Matei legény sulyos testi sértés alapján és a súlyosbító körülmények figyelmbe vétele mellett kérte a vádlott elítélését, aki viszont azzal védekezett, hogy csupán megfenyegíteni akarta édesapját, aki tulzása vitte a fősvényiséget. A bíróság rövid tanácskozás után kihirdette az ítéletet, mely szerint Takács Márton egy és félévi börtönnel sújtotta. A vádlott a táblához felebbezett.

— **Zsidó licium és felső kereskedelmi iskola Timisoara.** A beiratások szept. 2. és 3-án tartatnak. A javítóvizsgák szept. 10-én reggel 8 órakor kezdődnek. A felvételi vizga az 5-ik osztályba, valamint a 3-ik osztályosok vizsgája, akik a kereskedelmi akarnak belépni szeptember 20-án lesz. A 7-ik osztályosok vizsgája a 8-ik osztályról szept. 18-21-ig lesz megtartva.

— **Az Uj Kelet nagyváradi előfizetői és hirdetői szíves figyelmébe!** Tisztelettel értesítem az Uj Kelet nagyváradi előfizetőit és hirdetőit, hogy lapunk hírközlőhivatalát augusztus hó 20-tól kezdve Rimanóczy-u. 4. szám (I. em.) helyeztem át. Az Uj Kelet érdekében történő mindenemű értesítések, panaszok vagy megkeresések ide küldendők. Kiváló tiszteltet Blum Zsigmond.

— **Eljegyzés.** Farkas Sári és Grünfeld Sándor (Huedin) jegyesek.

— **Kaufmann Rózsi**ka Alba-Julia és **Hartmann Simon Bistrita** jegyesek. (Mindem külön értesítés helyett.)

— **Felhívás.** A Cluj-Kolozsvári Izr. hitközségi titkári hivatal ismételt felhívja a Ferdinand király-uti templom üléseinek régi bérlőit, hogy jogaik vasárnapi estig eszközölg vétének figyelembe. Hétfőtől kezdve az ülések minden tekintet nélkül a jelentkezőknek bérbe fognak adatni.

— **Beiratás.** A Cal. Reg. Ferdinand-uti izraelita óvodába és 7. osztályu elemi iskolába a beiratások szept. 2-10-ikéig naponta délelőtt 9-12-ig és délután 3-5-ig eszközölgvételnek az iskola helyiségében. Nyomatékosan figyelemztetjük a t. szülőket, hogy legkésőbb szeptember 10-ig irassák be gyermeküket, mert ezen határidőn túl nem áll módunkban beiratást eszközölgzni. **Igazgatóság**

Wir erbitten hiermit unseren Vertreter Herrn Aron Lichtenstein in seiner Mission zu verhelfen und mit allen Möglichkeiten zu unterstützen. **Die Leitung der Gewerbe Jeschiva Told.**

Beiratások.

Az ort. izr. elemi iskolában a beiratások szeptember 2-től 10-ig tartatnak meg a Str. G. Berthelot (v. Eötvös-u.) 8. sz. alatti isk. helyiségében délelőtt 9-től 12-ig és délután 3-tól 6-ig.

Figyelemztetjük a szülőket, hogy fenti határidőig mindenki irassa be gyermekét, mert azon túl senkit sem lesz módunkban felvenni.

Cluj, 1928 augusztus hó 31-én.

Az iskolaszék.

Legjobb kivitelű

Konyhabu torok részletfi zetésre

is kaphatók.

Klein Dávid

asztalosműhelyben Cluj, Timár-u. 1. szám (Hitközségi udvar)

SZÜLOK FIGYELMEBE

Az iskolaév megkezdése alkalmából a FONTOS RUHAZATI CIKKEKET mélyen leszállított árban hozzuk eladásba!

Heller & Molnár divatáruház

CLUJ. Lej

Prima fehérnemű batiztek	25-29
Kitűnő mosó Voile és Crepe, ruhákra	33
Mosott vastagszájúvászon alsólepedőnek	35
Fehérnemű Vászón	39
Paplanlepedővászon 180 cm. széles	130
Pepita intézeti ruhaszövet	85
Intézeti ruhákra tiszta gyapjuszövet	130
Fü ruhaszövet 140 cm. széles, tiszta gyapju	225
Fü sportruhaszövetgyönyörű mintákban	275
Női sportharisnya	29
Prima muslinharisnya	57
Pérfi zokni	15
Fátyolharisnya I-a minőség	87
Gyermekek patentharisnyák minden számban, 7 évesnek	22 lej, 12 évesnek 30

500 lejen felüli vásárlásnál 1/4 dzit szalvétát ajándékozunk!

Vidéki megrendeléseket utánvétellel szállítunk

Az Erdélyrészi Csillárraktár Rt.

értesíti üzletfeleit, hogy üzletkörét kibővítette

rádió-osztállyal

mely osztályt a **Str. Memorandului (Unio-utca) 1. szám** alatti üzlethelyiségében megnyitotta és különféle gyártmányu, legújabb típusu rádiókészülékeket, hangosan beszélőket, egyenirányítókat, accumulatorokat, valamint a legprecízebb kivitelű alkatrészeket is állandóan raktáron tartja.

Eladás nagyban és kicsinyben. Viszonteladónak árengedmény

— **Megtalálták Amundsen repülőgépeinek roncsait?** Londonból jelentik: Tromsöi jelentések szerint a Lofot-szigetektől északra repülőgép roncsait találták meg. A megtaláló norvég halászgözös azt hiszi, hogy Amundsen repülőgépeinek roncsa került elő. Oslóban lehetetlennek tartják, hogy a roncs a Latham repülőgépe lenne, mert Amundsen és Gulibaud egészen más utymalmon repültek a Spitzbergák irányába.

A timisoarai zsidó inter-nátus páratlan a maga nemében, mert épülete szép palota, berendezése kényelmes, lévénfürdőszobái, központi fűtése és mert a hálószobákban legtöbbször nyire ketten-hárman fog-nak aludni. Izletes, bőséges kóser koszi.

— **Viragh Lajos dalestélye.** Viragh Lajos operaénekes, a kolozsváriak kedves ismerőse szeptembertől kezdve a bécsi Volksopernek lesz a tagja. Elutazása előtt dalestélyt ad a KAC hangversenytermében. A koncert szombat este kilenc órakor kezdődik. Műsoron a következők operáirák és dalok szerepelnek: Schubert: Aufenthalt és der Doppelgänger, Giordani: Caro mio Ben, Tirindelli: Di Te Goumou: Valentin imája. Három Adv-Reimitz-dal, végül Troubadur és az Ernáni nagyáriája

— **A genji szaksajtó-konferencia emlékiratot készített a magyar sajtótermékeknek az utódállamokba való behozatali tilalma ügyében.** Genfiből jelentik: Jelentettük, hogy a Genfben együttműködő szaksajtó-konferencia behatóan foglalkozott a kisantant államok magyar szaklap és könyvbehozatali tilalmával. A konferencia nagygyűlése most utasította az elnökséget, küldjön emlékiratot a román, cseh és jugoszláv kormányoknak, melyben kérje a magyarországi sajtótermékek szabad bevitelének és postai kézbesítésének biztosítását. Az államok azután a meg nem felelő könyvektől és folyóiratoktól esetenként megvonhatják a terjesztés jogát. A szaksajtó-konferencia bezárultával Hevesy Pál magyar miniszter-rezidens vendégül látta a magyar és idegen sajtósajtó több neves kapacitását. Az ebéden Mouger francia szenátor is felszólt és kijelentette, hogy Franciaország - mint ez alkalommal is tette - a jövőben is kész a magyar érdekek megvédelmezésére.

— **Milánónak ajándékozta híres vörös sátrát Noble.** Milánóból jelentik: Noble tábornok azt a vörös sátrát, amelynek védelme alatt ő és társai a Foyu-sziget közelében levő jéghegyen tartózkodtak s amely annak idején a lapok tudósításaiban sűrűn szerepelt, a városának ajándékozta. Noble tábornokot különben Olaszország-szerinte nagy ünneplésekben részesített s több város, ahol a napokban megfordult, aranyéremmel tüntette ki.

Bela Comunitatea isr. ort. aut. din Cluj 930-1928.

Hirdetmény imaszék ügyben!

A nagytemplomban, a Sasz Chevra templomban és az Eötvös-uccai iskolai imaházakban az imaszékek bérbeadása a következőképen történik:

A nagytemplom és Sasz Chevra templombeli tavalyi bérlők szeptember 2-től kezdve szept. 7-ikéig újithatják meg bérleteiket a hitközség Titkári Hivatalában, Timár-u. 1. sz. a.

Az Eötvös-uccai iskola-imaház tavalyi bérlői szept. 5., 6., 7. és 9-én bérelhetik ki eddigi üléseiket a helyszínen délután 3-6-ig.

Említett határidők lejártá után az addig ki nem bérelt ülések régi bérlőkre való tekintet nélkül bármely jelentkezőnek ki lesznek adva.

Az imaszéktulajdonosokat figyelmeztetjük, hogy üléseiket szept. 9-ig a Titkári Hivatalban a kezelési díj és restaurálási költség kifizetése mellett kiváltani sziveskedjenek, mert ellenkező esetben úgy tekintjük, hogy a tulajdonosok ez évben üléseiket nem óhajtják igénybevenni és azoknak bérbeadását a hitközségre bízzák és így azok, mint üresedésben levő ülések lesznek kezelve és bérbeadva.

A jegyek névre szólnak és másra át nem ruházhatók.

Az előrelátható nagy tolongást elkerülendő, az előjáróság gondoskodni fog arról, hogy jegy nélkül a templomba senki be ne léphessen.

Cluj, 1928 augusztus hó 30-án.

A kultuszbizottság.

A civilizált államok rangsora

Vannak fogalmaink, amelyek állan-
dóan szerepelnek a gondolkodás véghe-
tetlen sikjain, de pontosan meghatározva,
ennek ellenére sinesenek. Mi például ki-
merítő tartalma a civilizáció fogalmá-
nak? Melyik az a meghatározó vonás,
amely az egyes államok civilizált voltát,
illetve ennek mérvét eldönti? Mit értünk,
vagy kell értenünk ma e szó alatt?

Erre a sokat vitatott kérdésre vonat-
kozóan igen érdekes, sőt határozottan
meglepetéset fejtett most ki a londoni
„Evening Standard” hasábjain Stacy
Aumonier, a neves angol író és publi-
cista.

— A civilizáció szó eredeti jelentése
az, amit egyszerűen a társadalom „váro-
siasodásának” szoktunk mondani. Egy
olyan ember számára, aki valamely tá-
voleső vidéken maga termeli a káposztá-
ját és tenyészt állatait, a társadalmi
problémák jóval egyszerűbbek, mint egy
olyan ember számára, aki polgártársai-
nak ezreivel él együtt. Utóbbi kénytelen
mindig tömegfogalmakban gondolkodni.
Más szóval tehát a civilizáció a tömeg-
ben-élés művésze.

— Egy nép civilizáltságának mérvét
manapság már nem nagysága, hatalma,
anyagi jóléte, vagy egyéni szellemisége
szerint ítéljük meg, helyesebben kellene
megítélünk, hanem polgárai közéleti
magatartásának általános fejlettsége sze-
rint. Ebből a szempontból azoknak a tár-
sadalmi mozgalmaknak, erkölcsantitá-
soknak és intézményeknek az összessége az
íránnyadó, amelyek az emberi együttélés
megnemesítését célozzák. E tekintetben
pedig a kisebb államok sok vonatkozás-
ban felülmúlják a nagyokat. A nagyha-
talmak szemmel láthatólag fegyverkezé-
sük, géptermelésük tökéletesítése és pénz-
ük szilárdsága alapján mérik haladásu-
kat s emellett könnyen szem elől tévesz-
tik azt a tényt, hogy a kisebb népek na-
gyobb előmenetelt mutatnak fel törvé-
nyek, intézmények és polgárai szelle-
mének tökéletesítése terén. Az utóbbi kri-
térium alapján Európa államait a követ-
kező három csoportba lehetne osztani:

Civilizált államok rangsorban: Svédor-
szág, Dánia, Hollandia, Anglia, Norvégia
Magyarország, Svájc, Németország.

Félig-civilizált államok: Franciaország,
Belgium, Ausztria, Csehszlovákia,
Barbár államok: Olaszország, Portu-
gália, Spanyolország, a Balkán-országok,
Törökország.

— Oroszországot, Lengyelországot és a
többi balti államokat kihagytam, mert
ezek alig-alig tartoznak Európához. Kül-
önben is, hogyan lehetne osztályozni
Oroszországot?

— Hogy Svédország a legcivilizáltabb
ország, az kétségtelen, Dánia és Hollan-
dia bölcs törvényeket és példás polgári
jogokat élveznek. A német birodalom a
napoleoni háborúk közvetett alkotása.
Annakelötte a paraszttársadalmak egy lánc-
olatából tevődött össze, amelyek a civili-
záció egy igen magas fokán állottak. Mi-
után később kifejlődött imperializmusá-
nak örülte most elhűnt, valószínűleg is-
mét nagy civilizáció-hatást fog gyakorol-
ni Európára. Népe jellemes és értelmes.
Szorgalmas és lelkes.

— Sokan csodálkoznak fognak azon, —
folytatja eredeti érvelését Aumonier, —

hogy Franciaországot a félig-civilizált ál-
lamok közé sorolom. Intelligenciájuk és
velükészülettel tehetőségeik minden érte-
kessége mellett a franciák Európa leg-
anyagiabban gondolkozó népe. A mil-
liomostól kezdve le a paraszti első gon-
doiatuk a káposztát. A napoleoni hábo-
ruk óta az ugynevezett francia logika
hiúsított meg minden kísérletet, amely
Európa nemzetközi látókörének kiszélesí-
tésére irányult. Ez a sajátos francia lo-
gika abban a briedelemben oszucsosodt

ki, hogy minden, ami nem Franciaország
nagyobb dicsőségét, meggazdagodását és
biztonságát szolgálja, illogikus, észsze-
rűtlen. Ez a beállítottság lehet nagyszé-
rű, de nem civilizáció.

— Az utolsó csoport államai mind an-
tiszoocialisak. Legendó végignézni egy
biktaviadalt és ezalatt megfigyelni a kö-
zönséget, hogy felismerjük, hogy Spa-
nyolország még mindig a tizenegyedik
században él. Olaszország viszont fenn-

állása óta örökösén a szélén állt valami-
nek. A civilizációtól azonban még messz-
sze van. A többiek alig számítanak.
— Nem számítok rá, hogy mindenki
egyfel fog érteni felfogással és össze-
állításommal, — fejezi be nem minden-
napi fejtegetéseit a civilizáció lényegéről
a franciás nevű kiváló író, — ezért, az
ajánlom, módosítsa kiki a maga meg-
győződése szerint, ez ugyanis a legjobb
módja a nehéz viták kiküszöbölésének.

Balan Lengyelországban is garázdálkodott egy évig, mint „román politikai menekült”

Tizenhét éves kora óta állandóan rabolt és gyilkolt a fogarasi bandita. A Székelyföldre tette át székhelyét Balan, akit hiába hajszol het vármegye csendőrsége

(Cluj-Kolozsvár, aug. 31. Az Uj Kelet tud.) Néhány hét óta régi jó időkre em-
lékeztető rablóromantika virágozik a
Barcaságon... Terente, Munteanu és
Tomescu ártalmatlanná tételével csak
rövid időre szűnt meg létezni ez a világ,
amelyet most egy fiatal s páranalán állat-
ias bandita elevenít meg borzalmas
gyilkosságok és rablások sorozatával.
Ez az új rém Balan névre hallgat s eddig
nem kevesebb, mint tizenkét gyilkosság
terheli fölöttébb portlémáttikus lelkiis-
meretét. Ma itt, holnap ott tűnik fel, két
falv habvanezer lej vérdíjat tűzött ki a
fejére s a tárgucsnai fegyenc halálos
nyugalommal operál az üldözésére kül-
dött csendőrszolgák és különítmények
között. Gyilkol, rabol, fenyegető leveleket
ír a vizsgálóbíróknak s hogy a tabló tel-
jes legyen, 140 lejt fizet szegény juh-
pásztoroknak egy táj puliszkáért. Két-
sége, hogy az ország most Balan-
rezsim alatt áll. Az újságok hasábjain
számolnak be cselekedeteiről, Balan köz-
életi figura lett, amire mi sem jellem-
zőbb, hogy a Sobri Jósikák és Rózsa
Sándornak e késői utódja körül már
egész irodalom keletkezett, sőt mi több,
szorgos kutatók már a biográfiáját is
összeállították.

Balan már gyerekkorában a falu
réme volt

Az élettrajzi adatok szerint Balan János
1903-ban a beszterce-naszódmegyei Bor-
goprundon látta meg a napvilágot, eb-
ben a pillanatban tehát mindössze 25
éves. Apját Todornak hívják, anyját pe-
dig Satta Roiceának. A bulgár eredetű
család nagyreményű cseméje egy
elemi végzet s az iskolában szorgalmát
csak agresszivitása multa felül. Tizen-
nyolc éves koráig a falubeli legények kö-
zött töltötte el életét, akikkel természet-
esen szüntelenül harcban állott s nem egy
véres korcsmai veredéseknek volt aktív
résztvevője. Temperamentumának és
hajlamainak szüknek bizonyultak a bor-
goprundi keretek s tizenhét éves ko-
rában Balan nyakába vette a világot.

Hosszu csavargás után, miközben kis-
ded lopásokból és rablásokból tartotta
fenn magát, a szebenmegyei Bradu köz-
ségben állapodott meg, ahol a terep ta-

nulmányozása után 1924-ben nagyobb-
szabású betörést hajtott végre, amelyen
rajtavesztett, a nagyszabású törvényszék
két évi fegyházra ítélte, amelyet Balan-
nak Targu-Ocnán kellett kitöltenie. Itt,
a fémjelzett rablógyilkosok s banditák vi-
lágában Balan megtanult mindent, ami-
re csak szüksége volt ahhoz, hogy hajla-
mait kiélhesse. Büntetésének már több
mint felét kitöltötte, amidőn először ha-
tározta el magát arra, hogy szökni fog.

Balan megszökik és Lengyelor-
szágban politikai menekült lesz

1926 április 22-ikén egy éjjel felfeszí-
tette börtönének ablakrácsát, a ráccsal
ütötte le a folyosó övét és megszökött. Fel-
öltötte magára a legyilkolt börtönőr ru-
háit s így könnyen jutott el egészen
Moineskie. Itt élt egészen 1926 decembe-
réig, hol napszámom munkából, hol ki-
sebb-nagyobb lopásokból, míg a rendőr-
ségnek tudomására nem jutott holléte.
Balan Eszackmoldovába menekült s mi-
dőn a hurok már itt is szorosan fűződött
nyaka körül, átszökött Lengyelországba.
Hogy mi mindent csinálhatott új hazá-
jában, arról csak röviden szól a króni-
ka. Mindenütt politikai menekültnek
adta ki magát, akit progresszív elvei
miatt üldöztek ki Romániából, ezen a
címen bejárta Varsót, Lembergét, Tarno-
polt s ha egy-egy betörés nem sikerült, a
szélső baloldali szervezetek támogatásá-
hoz folyamodott, nem győzve forradalmi
meggyőződését hangsúlyozni. Tarnopol-
ban sikerült egy adóvégrehajtóval barát-
ságra keverednie, aki nemcsak munkát
szerezett, hanem még szállást is adott
a banditának.

Lengyelországi és romániai rém-
tettei

Az eszes és tanulékony bandita meg-
tanult valamiképp lengyelül és csak a
pillanatig várta, hogy a maga módja sze-
rint használja ki az adóvégrehajtó ha-
rátságát. Egy szép napon, midőn az adó-
végrehajtó szolgálatban volt, felesége pe-
dig rokonai látogatására ment, Balan
erőszakot követett el a család 13 éves
kisleányán s miután mindent összesze-
delt a házban, ami csak értékes volt,
tovább állt Tarnopolból. Hosszas bolyon-
gás után visszahozta a honvágy Romá-
niába. 1927 február 20-án Maria Albu
moinesitii asszonynál követelt el beöbrést
miután az asszonyt megkötözte és bor-
zalmasan megkínözte. Menekülés köz-
ben egy juhásztor leányán követett el
erőszakot a bandita, miután a pásztor
is kirabolta. Így jutott el ismét a szeben-
megyei Nagydizsnódra, ahol egy posztó-
gyárnál vállalt munkát. Néhány nap
után már ismerte a terepet, március
22-én éjjel meggyilkolta és kirabolta a
gyárnak Klein nevű tulajdonosát. A gyil-
kosságot hamar felfedezték s Balant
csendőrök vették üldözésbe. A gyilkos a
hegyek közé menekült és a Cántul szo-
rosban felvette a harcot üldözőivel. Orá-
kon keresztül tartott a harc a bandita és
a csendőrök között, miközben Balan lá-
bában megsérült. Végül is elfogytak tölté-
nyek. Balan a gyilkosságot követő nap

délelőttjén kénytelen volt megadni ma-
gát. A bíróság előtt elvetemült cinis-
mussal vallotta be véres cselekedeteit
Tizenöt évi fegyházra ítélték el, amely-
nek kitöltésére ismét Targu-Ocnára ex-
pediáltak. Innen aztán néhány héttel
előzött sikerült kiszabadulnia. Ismét viss-
zatért Nagydizsnód környékére s azóta
szakadatlanul öl, gyilkol és rabol, álla-
tias kegyelenséggel és fantasztikus hi-
degyvél Munteanu és Tomescu utódja,
a nagyreményű Jon Balan.

Balan a Székelyföldről

Tegnap éjjel a bereczki (Háromszék-
megye) fűrészgár előtt jelent meg a
bandita. Vállán fegyver volt, övéből két
revolver és ólósra fant két kandikált ki.
Egyik revolverét az éjjeli őrnök szegőre
és miután felszólította, hogy sütiogya
válaszoljon kérdéseire, a gyár igazgatója
Daniel Saroiu iránt érdeklődött. Kijelen-
tette, hogy az igazgatóval számadása van

Miután megtudta, hogy az igazgató
Bukarestben van az állomáson levő fale-
rakatok tulajdonosai felől érdeklődött,
megkérdezte, hogy ki a leggazdagabb
kereskedő és leggazdagabb pap a kör-
ségben, végül pedig azt szerezte volna
megtudni, hogy mikor és hogyan törté-
nik a munkások kifizetése. Balan ezután
a vasútállomás felé irányította lépteit, az
éjjeli őr pedig azonnal felvette a gyár
igazgatóját ez pedig telefonon a csendőr
segét értesítette. Balannak sikerült el-
menekülni. Utaközben paraszttal talál-
kozott az uton, akiktől dohányt kért.
Ezek vonakodtak az állig felfegyverzett
bandita kérését teljesíteni, mire Balan
megdühödött és valamennyiüket végig-
pofozta.

A TÖKÉLETES PATKÁNY-ÉS EGÉR-IRTÓSZER
Ratopak
Egy üveg
kiszűrtje
házból
az összes
patkányokat
és egereket
kapható
gyógyszor-
tárakban és
drogueriák-
ban.
Ára 115
Lej
Chemom Institut Chimie Satu-Mare

LITHYNIA Gyógyvíz
Paptamási ásványvíz
Gyomor-, vese-, hólyag-, cse- és csusz-
banalmak lejjebb orvossága. Képvís let
DACA viztelítő-üzem. — Cluj, Calea
Regele Ferdinand

Nagy befogadóképességű
üzlethelyiséget
keresek Cluj város középpontjában, lehetőleg a Piața
Unirii (v. Főter) vagy a Calea Regele Ferdinandon (v. Wes-
selényi-utca és Ferencz József-ut eleje). Részletes ajánlatok
„Elco” Str. Regina Maria 32. (v. Deák Ferenc-utca) küldendők

Szombat, 1928
5679. év
IX. század
Oktober-...
A tizenöt...
Felhozott
5687 okt.
aug. 15
Lej és
349.129.— 1.
329.526.— 2.
305.526.— 3.
127.042.— 4.
55.795.— 5.
64.766.— 6.
58.000.— 7.
38.769.— 8.
25.015.— 9.
39.635.— 10.
28.562.— 11.
23.504.— 12.
70.015.— 13.
51.747.— 14.
29.333.— 15.
Ebben a lez
mutatásunk
nyekre ez, de
mutatás dönt
kább, mert a
már eredmény
a kimutatásu
a nyomát mu
változás nem
dik helyig, a
alott Sziget
mányával, m
kilencen tul
kódott mutat
a 14-ikből 12
szonitva Ara
kéig nem ké
akció eredm
megváltozhat
meg fogja te
lik, hogy hel
és megközelí
lyet az év k
tűzött. De ne
helyesgek sz
parancs, har
ahol csak va
érdekében, A
dithet minde
azon mulik,
köbelességén
málkozó szá
ra hasznosta
A KKL E
hó 12-61 A
nyok olytak
Adomány
Persely
Impers
Aranvk
Aktió
Érték
Olajfa
Plinksz
Tempo
Különb
1928. ju

5679. év óta 5688. Av 28-ig
Lel 13.597.509.53

IX. számú kimutatás.

Oktober-augusztus 15 eredmény:
Lel 2.219.713.30

A tizenöt első város augusztus 15-én

Felhozott 5687. okt. aug. 15 Lel	A város neve és zsidó lélekszáma	Felhozott 5688. okt. aug. 15 Lel
349.129.-	1. Timisoara 11000	475.125.50
329.526.-	2. Cluj 11500	313.492.30
305.526.-	3. Oradea 30000	247.936.-
127.042.-	4. Targu-M. 4000	128.869.-
55.795.-	5. Sätmar 10000	76.169.-
64.766.-	6. Lugoj 1770	70.272.-
58.099.-	7. Braşov 1700	64.636.-
38.769.-	8. Hatög 453	52.742.-
25.015.-	9. Sighet 12000	50.151.25
39.635.-	10. Reşita 466	48.033.-
28.562.-	11. Dej 5000	46.187.-
23.504.-	12. Caransebeş 340	44.491.75
70.015.-	13. Arad 8000	39.185.-
51.747.-	14. Sibiu 1310	38.597.-
29.333.-	15. Deva 728	34.282.-

Ebben a lezáródó zsidó évben ez a kimutatásunk az utolsóévi. Az eredményekre ez, de különösen a következő kimutatás döntő jelentőségű, annál is inkább, mert a következő a Tisza-akciónak már eredményeit kell, hogy jelentsen. Ez a kimutatásunk nagy nyári pangásnak a nyomát mutatja. A sorrendben semmi változás nem történt egészen a kilencedik helyig, amelyet a tizenötödik helyen állott Sighet foglalt el aranykönyvi adományával, maga mögé szorítva ezzel a kilencet tul levő összes helyiségeket. Fejődést mutatott még Caransebes, amely a 14-ikből 12-ik helyre nyomult, visszahozta Aradot, Sibiu, sőt Dévát is. De még nem késő, a helyek a Roshasonó-akció eredményeivel még jelentékenyen megváltozhatnak és minden KKL-biztos meg fogja tenni mindazt, ami tőle kitélik, hogy helye jóbb helyezést kapjon és megközelítse azt a határösszeget, amelyet az év kezdetekor célként maga elé tűzött. De nemcsak a 15 első helyen álló helységek számára szól ez a legszentebb parancs, hanem az összes helységeknek, ahol csak valami is történt eddig a KKL érdekében. Az övzárás még nagyot lendíthet minden helység eredményén, csak azon mulik, hogy mindenki lelkiismereti kötelességének tartsa Roshasonókor kiálló számtalan alkalmat a KKL javára hasznosítani.

A KKL Erdélyrészi Irodájába Thamuz hó 12-én Av. 28-ig a következő adományok oltak be:

Adományágak szerint:

Persely (2315)	75.097.50
Impersely (23)	1051.25
Aranvkönyv	17.240.-
Akció	18.318.25
Érték	1770.-
Olajfa	3250.-
Pinkász	6780.-
Templom	19.375.-
Különböző adom.	18.302.-

1928. jul. 1 aug. 15-ig befolyt:
160.184 Lel

A Roshasonó-akció során erdélyi címetű egy nagy feladat elé vannak állítva, amelyet felelősséggel és örömmel kell magukra vállalni és végrehajtani.

Helységek szerint: Agostin: Jakab József 690 (690). Blaj: Naftali Akos 1716 (12.597). Bicz: Dr. Abraham Izsák 500 (4632). Bistrita: Kallus Lajosné 1100 (22.449). Borosneul-mare: Dr. Stein Béla 30 (1730). Borsa: Abraham Parhas 1614 (1614). Borsec: Morenó Mamó 600 (600). Bogdand: Fekete Miksa 984 (3006.50). Buteni: Izsák Dezső 346 (346). Caransebes: Salgó Andor 3532.25 (44491.75). Careii: Dr. Fehér Ferenc 4086.25 (16428.50). Capalnic-manasturi: Simon Mózes 1641.75 (4214.75). Chisinau: Princz Ernő 1747 (47.820). Craciunesti: Hans Mór 131 (131). Cluj: KKL iroda 29.939.75 (313.692.30). Diträu: Dr. József Ede 573 (4073). Garabont: Hönig Margit 670 (2957.50). Halmeu: Roseth Bella 1955 (8519.50). Harastas: Szklár Mihály 200 (200). Hunedoara: Hirschenhauser Jenő 1000 (4873). Iclodul mare: Lusztig Ambrusné 654 (2961). Jimbolia: Timisoarához 464 (4815). Leordina: Fuchs Mendel 137 (137). Ludos: Citrom László és Pál 1000 (3553). Madefalau: Mandel Imre 590 (590). Marghita: Gelberger József 615 (1885). Mercurea Niraj: Kertész Piroška 200 (4233). Moisiu: Katz Malvin 170 (170). Napræda: Judovits Sándor 423 (423). Odorheiu: Hirsch Jenő 1026 (13.060). Oradea: KKL iroda 28.008 (247.986). Ozun: Kohn Dávid 604 (2076). Pecica: Kohn Mihály 1260 (8026.50). Petrosani: Dr. Molnár Jenőné 3550 (20.058.25). Petrova: Dr. Stern Jakab 40 (40). Poeni sub munte: Markovits Jakab 528 (528). Ruscova: Fried Vilmos 675 (675). Repede: Poeni sub muntehoz 102 (102). Sacueni: Weisz Jenő 500 (1430). Salonta: Dr. Kálmán Jenő 809 (6576). Sighet: KKL iroda 20.875.25 (50.151.25). Someuta mare: Lázár Lilli 380 (2956). Sovata: Kövári Böske 330 (1307). Zalau: Marguliesz Amália 1280 (10.817). Tragumures: KKL iroda 8233 (128.869). Timisoara: KKL iroda 30.239.75 (475.125.50). Valea lui Mihail: Lindenfeld Nőé 3174 (3174). Viseul de sus: Brüll Zoltán 884 (884). Vulcan: Engelstein Dezső 1677 (8748).

Legjobb persely: Dr. Hamburg J., Cluj, 920 lej.

600 LEJES PERSELYEK: Moreno, Borsec 600.

400 LEJES PERSELYEK: Agostin: Jakab J. 400, Bogdand: Fekete M. 424.

300 LEJES PERSELYEK: Borosneul-mare: Friedlerthal N. 360, Citrom J. 360, Molnár Testvérek 350, Careii: Lebovits S. 312, Mózes és Kertész 350, Rubint S. 300, Halmeu 300, Draguska: Juhász L. 300, Oradea: Rein M. 366.

A Roshasonó-akció maradéknélküli perselyűritést is kell, hogy jelentsen. Mindenki minden perselyt kiürítsen.

PERSELYEK: Agostin: Schwartz S. 170, András A. 120 (690), Blaj: Naftali V. 202, György M. 160, özv. Frankovits Hermanné 176, György Ilonka 123, Dr. Friedmann M., Nadler B., Sinberger és Szegő L. 100—100 (400), 16 kisebb 655 (4714). Bogdand: Sussmann A. 260, Glück M. Babea 200, Schwartz H. 100 (984). Borsa: Dr. Salamon M. 108, Dávidovits L. M., Fruchter H., Fruchter I. 100—100, 300, 45 kisebb 1205 (1614). Borosneul mare: Kohn G. 200, Molnár I. 170, Neumann G. 150, Citrom J. 100, 1 kisebb 40 (1730). Buteni: Dr. Erdős 100, 8 kisebb 246. Cluj: Sómerek perselyűritése: Kvuca Drór: Hochmann J. 101, 20 kisebb 628 (729). Kvuca Sibolek: Spitz 222, Klinger J. 200, Léb Fiverek 200, Ekszerárugár 100, 20 kisebb 629 (2274). Kvuca Zivan: 4 kisebb 89 (89). Kvuca Zähránit: Simon M. L. 169, Boschon 100, 13 kisebb 308.75 (677.75). Kvuca Sual: 17 kisebb 560 (560). Kvuca Gámál 3 kisebb 66 (66). Kvuca Pil: Szekes I. 226, özv. Weisz Lőrincné 100, 22 kisebb 532.75 (878.75), Kvuca Jona: 7 kisebb 220 (220), Salamon Ottó őrítése: kisebbek 241. Kvuca Náchás jul. havi őrítésért 330.50 (Feuerstein K. 100, 10 kisebb 226.50), Ganz D. 112, Deutsch L. 41 (6235). Capalnic-manasturi: Bernát S. 113, Simon M. 108, 19 kisebb 249.75 (465.75).

Úritést végeztek: B. Frankovits B., Ida M., Taub Hani, Taub Helén, Simon Rózi, Bernát Margit (465.75). Careii: Grass Ibi és Rónai Elza gyűjtése: 112, Gál Lilli és Koszatenbaum M. gyűjtése: 209, Sarkadi Duci és Grünberger Ila gyűjt. 139, Friedmann Mancsi és Weisz Anna gyűjt. 313.50, Benedek J. és Róth J. gyűjt. 201, Sarkadi E. és Benedek S. gyűjt.: Sarkadi I. 135, 8 kisebb 394, Jager Z. és Koffler E. gyűjt.: Gross Vilma 138, 9 kisebb 230, Radó I. és Kertész P. gyűjt.: Hitachdud-Barisszia 218, Vajda Klári 117, Ezra 106, Herskovits Ernőné 100, 11 kisebb 526.75 (3601.25). Caransebes: Pollák Testvérek, özv. Salgó Gyuláné 100—100, 62 kisebb 1646 (május havi őrítés), június havi pers. ür.: 59 kisebb 1642.25 (3478.25). Chisinau: Princz E. 251.50, Fon M. 196, Fon S. 140, 44 kisebb 1459.50 (1747). Craciunesti: 7 kisebb 131, Diträu: Dr. József E. 100, 14 kisebb 473 (573). Gyűjtést végeztek: Haim Sári és Aron Leontin, Garabont: Pollák Ö. 182, Fuchs B. 121, Singer L.-né 107, 5 kisebb 260 (670). Halmeu: Roth M. 115, Rozeth J., Hitler Zs., Balla N., Rothstein D., Hofker L., Glück D., Schwarz E. 100—100, kisebbek 840 (1955). Harastas: Szklár M. 200, Hunedoara: Özv. Hirschenhauser J.-né 141, özv. Jakab Fülöpné 120, 24 kisebb 739 (1000), gyűjt. vég. Fürst Ilonka. Iclodul-mare: kisebb pers. 654. Jimbolia: részletezés Uj Korban 464 (464). Leordina: 5 kisebb 137 (137). Ludos: Dr. Frieder M. 200, Dr. Citrom V. 180, Darvas M. 155, 23 kisebb 465 (1000). Madefalau: Mandel I. 200, Langer Gy., Szedlacek Vencelné, Steiner J. 100—100, 2 kisebb 90 (590). Marghita: pers. ür. kisebbek: 615 (615). Mercurea-Niraj: aug. havi pers. ür. 200, pers. ür. végezték: Kertész Izabella és Albert Lenke (200). Moisiu: Lempert P. 100, 2 kisebb 70 (170). Napræda: 9 kisebb 423 (423). Odorheiu: Izsákovits B. 153, 30 kisebb 873 (1026). Oradea: Fellner J. 265, Nussbaum S. 256, Weisz M. 237, Prometeusz Rt. 226, Kaszner S. 220, Barna M. 208, Palace kávéház 206, Deutsch K. I. 200, Pásztor Stofi 188, Weisz I. 170, Grünstein S. 168, Silberstein A. 160, Jachocell J. 147, Gutmann Hermanné 141, Blau M. 138, Klein S. 143, Gross E. 120, Urán M. 120, Lőrincz A. 117, Transport Lloyd 114, Rozenberg R. 110, Kertész M., Ziszovits J. 110—110, Glück L. 107, Sprung V. 105, Róth M. 103, Parlaghi L., Asztalos E. 102—102, Mezey M., Plesz G., Fábel Izráelné, Friedmann A., Dr. Neumann J., Dávidovits J., Salzberger J., Jakobi I., Kálmán F., Kovács S., Katz R., Dr. Goldmann A., Dr. Bock A., Székely Z. szőnyegsz., Rubinstein S., Vad L. 100—100, 937 kisebb 16.086 (22.748). Ozun: Kohn D. 148.50, Halmos A. 126, 6 kisebb 329.50 (604). Pecica: kisebbek 1260 (1260). Petresz: 1 kisebb 40 (40). Poeni sub munte: 21 kisebb 528 (528). Repede: 6 kisebb 102 (102). Ruscova: Fried V. 166, 24 kisebb 509 (675). Salonta mare: 24 kisebb 609 (609). Sighet: Pallér I. és Steinnach I. sómerek ür. 13 kisebb 375; Genuth H. és Wiesel J. sómerek ür. 3 kisebb 93.50; Deutsch R. és Lefkovits H. sómerek ür.: 31 kisebb 559, Lebovits és Tabák sómerek ür. 3 kisebb 39; Wiesel J. és Schwartz M. sómerek ür.: 11 kisebb 323; Birnberg M. és Kepes E. őrít.: 8 kisebb 137; Herskovits E. és Glanzmann S. őrít.: 3 kisebb 86.75; Kratz S. és Rosenfeld I. Zeire Mizrachi gyűjt.: 12 kisebb 239 (1882.25). Someuta mare: 15 kisebb 380 (380). Targumures: Serbu Zs. 210, Zaharie J. 109, Wollster és Kertész 101, Deutsch és Braun 100, 12 kisebb 994, 243 kisebb 4697, május havi pers. ür. visszamaradt részlete 169 (654). Valea lui Mihail: Goldstein M. 252, Lindenfeld Fanni 186, Lindenfeld Dávidné 180, Weisz H. 178, Weisz és Fisch 152, Rubinstein J. 148, Deutsch J. 140, Grünberg Szerénke 140, Neumann Dávidné 117, Ehrenfeld Böske 107, Hoffmann D. 100, Rosenblath L. 100, 30 kisebb 1374 (3174). Viseul de sus: Hager Rózi 100, 26 kisebb 784 (884). Vulcan: Schatzmann H. 200, Huszerl A. Aninosa 165, Hirsch S. 138, Berkovits M. és Jozefovits Jakabné 100—100, 26 kisebb 724 (1427). Zalau: juliusi pers. ür. rész. köv. 1280 (1280).

IMI ZSEBPERSELY: Cluj: Dr. Weisz Fülöp 5 drb. 221, Gottlieb M. 1 drb. 40, Judovits L. 1 drb. 68.50, Izrael H. 1 drb

14, Pfeffermann Rózsika 1 drb. 61, Irányi Duci 1 drb. 73, Lauber Paula 1 drb. 50, Fischer L. 1 drb. 112, Dr. Weisz F. 3 drb. 230, Weinberger Magda és J. 22.75, 2 drb., (887.25). Oradea: 3 drb. 88 (88). Targumures: Guttmann J. 22, Caransebes: 2 drb. 54. (1051.25).

ARANYKÖNYV. Oradea: Gottlieb Hermin esküv-i gyűjt.: 270, Gottfried B. és Klinghoffer Rózsika esküvőjén G. H. gyűjt. 300, Klein Micike és Weinfeld S., Feldmann és Forgács esküvőn G. H. gyűjt. 170, (néhai Kohn Mirjam Chave és Nuszen aranykönyvi bev. eddig befolyt 8494), Deutsch posztóáruház, Deutsch Jenő ésneje aranykönyvi bevezetésére 500, (Eddig begyűlt 4000 lej (1240). Sighet: Szigeti zsidók aranykönyvi bejegyzése Dr. Kahn nevére 16.000 (17.240).

Váltsa meg Roshásáná újévi üdvözlötét. A KKL közölni fogja az Új Kelet kimutatásában adományát. Ne felejtse el ünnepi adományát a KKL utján Palesztina földjének visszaváltására eljuttatni, még ha nem is járulhat a téra elé!

TEMPLOM. Cluj: Goldstein imaház snödere 366 (366). Salonta: Weisz O. 200 (200). Sighet: Dénes I. 100, 3 kisebb 170 (270). Targumures: Kaszavitz J. 500, Révész Zs., Rohmann M., Grünwald K. 200—200, 6 kisebb 170 (1270). Timisoara: részletezés Uj Korban 17.269 (17.269). Összesen 19.375.

AKCIÓN. Bicz Ardelean: Herzl-akcióból: Dr. Abraham, Mendel M., Axelrad I., Lessner E., Lessner H. 100—100 (500). Bistria: Dr. Halberg 200, Dr. M. Eskeles 100, 43 kisebb 800 (1100). Capalnic manasturi: Herskovits Regina esküvőjén gyűjt.: Marcus I. 100, kisebbek 406 (506), Simon Rózi és Taub Helén gyűjtése, Careii: Herskovits Mici és Jager Ilonka gyűjt. 122, Vajda Klári és Lebovits I. gyűjt. 56, Grünberger Ila és Sarkadi D. gyűjt. 103 (485). Cluj: Herzl-akcióért 3406, cluji Herzl-nap jövedelme 2687.50, bazárbevétele: 1 bonbonierért 60 (6163.50). Oradea: Herzl-ünnepélyen befolyt adományok: 812, Petrosani: Herzl-gyászünnepély bevétele, olajfa 1000 (1000), a helyi négyzet által rendezett bál jövedelmének 15% 2550 (3550). Sighet: Herzl-gyászünnepély bevétele 2173 (2173). Targumures: Herzl-ünnepély jövedelme 400 (400). Timisoara: részletezés Uj Korban 797.75, Bazárbevétele: 1841 (2638.75). Összesen 18.318.25.

PINKÁSZ. Capalnic manasturi: Mátyás Zelma és Lázár J. (Tg.-lapus) esküvőjén Simon Rózi és Taub Helén gyűjtése: Rendel J. 100, 26 kisebb 570 (670), Sighet: Perl és Slomovits avivák esküvői gyűjt. Taub Kornélia és Rozner E. esküvője alk.: Tabák Kornélia 100, Rozner E. 100, 1 kisebb 80 (280). Sovata: Fried A. Sighisoara és Weisz Erzsébet esküvőjén Weinberger Nándorné gyűjt. 330. Timisoara: részl. Uj Korban 4500 (4500). Összesen 5780.

ERTEK. Cluj: Echo brosúrákból 700, 200 fabrosúráért 300, Echo brosúráért 320 (1320). Oradea: 6 drb. Echo brosúráért 120 (120). Timisoara: részl. Uj Korban 330 (330). Összesen 1470.

OLAJFA. Sacueni: 2 olajfa 500 (500). Timisoara: részl. Uj Korban 2500 (2500). Vulcan: 1 olajfára adomány Jozefovits Jakabné 100, 2 kisebb 75—75 (250). Összesen 3250.

KÜLÖNBÖZÖK. Cluj: részletezetlen 15.000 (15.000). Sighet: Zeirah Mizrahi adománya 200, Kaufmann D. adománya 100 (300). Timisoara: részletezés Uj Korban 3002 (3002). Összesen 18.302.

MAZKIR alkalmával ne feledkezze meg őscid földjéről, melyet adományoddal a Keren Kajemeth vált vissza, hogy azon az őscidhez méltó új élet keletkezzék.

Utólagos részletezések: Dej: júniusi pers. ür. részl.: Rosenzweig J. 350, Bergfeld A. 300, Barisszia, Rosenzweig Vilmosné 200—200, Rosenberg Zsigmondné 191; Nőé I. 187, Frank Zs. 140, Bernád F. 106, Wolf A. 103, Biró Lali és Gy., özv. Meidlerné 100—100, kisebbek 2783 (4766). Fagaras: Schönberger A. 350, Thierfeld M. 320, Licht O. 250, Farkas L. 174, Men-

del O. 147, Neumann H. 136, Löbl M. 100, kisebbek 931 (2407). **Lugoj:** junáusi pers. részl.: Huszár V. 540, Krausz R. 400, Gross J. 360, Deutsch I. Sámuelné 310, Deutsch Z. 237, Neumann Arminné 200, Izr. Elemi Népiskola 225, Reichenbach I. 168, Klein B. 160, Jabatinszki F. 192, Iritz Á. 143, Stern V. 180, Barát és Lengyel 120, Hirschl Miksáné 102, Poppen S. 130, Hegyesi Á. 106, Deutsch Á. Fiai, Németi és Klein, Neumann L., Fratii Neumann, Neumann H., Klein M., Löwinger B., Dr. Popper Gy., Dr. Berdach H., Özv. Wechsler Lipótné, Litografia Sidon, Deutsch Klári 100-100, Pollák M. 200, Kormos J. 150, Dr. László Mórné 114, kisebbek, összesen 10.502.

KEREN KAJEMETH LEISRAEL
Erdélyrészi irodája.

Londonból
kabát- és kosztüm-szövetek
megérkeztek!

Chewrons,
Flausch, Kammelhaar,
Kashaburre, Tiveed
divatszövetek, izléses választékban.

Egyes kabátok.
Mintákat vidékre küldünk.

Grünwald és Steiner
uridlyvat különlegességek áruháza
Cluj, Piata Unirii No 12.

Színház - Művészet
A Magyar Színház műsora:

Szombat: Szeretők iskolája. (Az új idény első előadása. Párisi vigjáték-ujdonság, először, Poór Lili föllépésével. **Première-bérlet 1. sz. Szám: 1.**)

Vasárnap fél 3-kor: Muzsikus Ferkó. (Operette, nagyon olcsó mozi-helyárakkal. Szám: 2.)

Vasárnap 6-kor: Szeretők iskolája. (Ujdonság 2-odszor. Rendes helyárakkal. Szám: 3.)

Vasárnap háromnegyed 9-kor: Marinka a táncosnő. (Operette-repriza, Kondor Ibolya szerződött tag bemutatkozása. Napi bérlet 1. szám, A. Szám: 4.)

Nétfő: Szeretők iskolája. (Ujdonság 3-adszor. Napi bérlet 1. szám, B. Sorozatszám: 5.)

A színházi iroda hírel:
Ma este van a Szeretők iskolája premiéreje. Óriási érdeklődéssel várja a közönség a mai estét. A Szeretők iskolája című ragyogó, szellemes párisi vigjáték-ujdonságnak lesz a bemutatkozó előadása, **première-bérletben.** Akinek még nincs jegye a ma esti előadáshoz, siessen a pénztárhoz, biztosítsa helyét.

Vasárnapi előadások. Vasárnap három előadás lesz: Félhárom órákor a Muzsikus Ferkó című operette kerül színre nagyon olcsó mozi-helyárakkal, (50, 40, 30, 20 és 10 lej) 6 órákor a Szeretők iskolája című ujdonságnak lesz a második előadása és este háromnegyed 9-kor a színház új operette primadonnája Kondor Ibolyka fog föllépni a Marinka a táncosnőben.

Éva grófnő az első operette-ujdonság. Az idei évad első operette-ujdonsága Szirmai Albert óriási sikerű Éva grófnője lesz. Főszereplők lesznek: Karácsonyi Ili Éva, Kondor Ibolyka Sárka, Kun Magda Nadja, Solyom Győző Miklós, Ihász Aladár Achilles, Tompa Béla Sándor, Leóvey Leó herceg, Réthelyi Ödön tábornok, Salmezi Mihály Guidó. Az Éva grófnő **premiéreje a jövő hét végén lesz.**

Kedden Solyom Győző bemutatkozása, Cirkuszhercegnőben. Az új énekes bonvivánt Solyom Győző, akit a legjobb hírek előznek meg kedden este a Cirkuszhercegnőben fog bemutatkozni.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnél egy szöveg, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetéseket díja előre fizetendő. Jelligés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegybeszámok díja 200 lej, előfizetőknek 150 lej.

Utazók! BERKOVICSNE
vendéglője megnagyobbítva
Oradea, str. Nicolai Iorga 19.
Zöldfa-u. Mérsékelt árak. Kötöny házikonyha

T. Hölgyeim! Tekintsék meg saját készítményű bubli, transzformatio, poschtise **parókat**
Hat hónapos villanyos ondulálás, speciális, festés és minden különlegességek e szakmában. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10.**

Zsidó uriháznál két urileány, esetleg iskolásleány lakást és elátást kaphat. Hosszú utca 30. Jobbra az udvarban. 96

Egy csinosan butorított szoba két személyre, kom lett hálóval, azonnal kiadó. — Lebovics Adolf, Calea Regale Ferdinand 69., I. emelet

Egy bányai nagyobb cég utazója, 29 éves, izr., jó megjelenésű, szép megalkarított öszeggel rendelkezik, megköszöni. Oly nőt venne feleségül, kinél csendes otthon, biztosított existenciát találna. Cim Postreastant „Arva”, Timişoara.

Urileány szépen butorított szobába, fűrdőszoba használattal, lakótársrót keres. — Cim a kiadóban.

Tisztviselő nő esti órákban német nyelv tanítását vagy német-magyar gépirási munkát vállalna.

Jó írásu és biztosan számoló, kevés gyakorlati rendelkezés tisztviselő nő azonnali keresetért. Ajánlatok „Részvényszerűség” jellegre Lloyd Expresshez.

Francia nyelvkurzus kezdők és haladók részére. — Jelentkezés Kis-utca 32.

Nagyváradon intelligens orth. zsidó családnál két iskolás gyermek, fu vagy leány, teljes ellátást kaphat. Mérsékelt díjak. Cim: özv. Krausz Bernátné, — Oradea, Magyar-u. 6.

Urileányt vagy iskolásgyermeket teljes ellátásra is elfogad izr. uricsalád, utcai balkonos szobába. Zongora- és fűrdőszoba használat. Berger Antáné, Oradea (Nagyvárad) Strada Cantemir (Beothy Odón-utca) 42. I. 7.

Zongora-órát ad kezdőknek és haladóknak szeptember 1-től — Schwartzné, Klein Olga, Deák Ferenc-u. 9., I. emelet.

Elegáns butorított szoba, esetleg egytemi halgatónó számára kiadó. Str. Regina Maria 8-8. II. 6.

Jobb zsidó-családnál intelligens urileány teljes ellátást kaphat fűrdőszoba használattal. Cim a kiadóban.

Eladó egy filodendron, egy posztó téli kabát, jó állapotbanlevő butorok s több értékes tárgy. Érdeklődni lehet Matta Iusnál — Str. Scurtá (Kurta-u.) 7. alatt.

Minden házban nélkülözhetetlen!

A mai otthon

(Bzerjőkönyv — a mai élet ezer bajáról)

című könyv, amely a mindennapi élet száz meg száz kérdésére ad választ és hasznos tanácsot. Mindenki, legyen az bármely foglalkozású, tartozék bármely nemhez és korhoz, megtalálja ebben a könyvben mindazt, amire a gyakorlati életben, főként az otthonában szüksége lehet.

Egynehány fejezete:

A gyermek. — A háztartás. — Testápolás. — A táplálkozás. — Rádió. — Kézimunka. — Háztartási tanácsok stb.

A sok száz képpel illusztrált munka ára vászonkötésben **960 lej.**

Részletes, illusztrált prospektust szívesen küld az Uj Kelet könyvosztálya, Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez

Mindazok, akik szünetestől fogva, avagy későbbi külső behatás folytán könnytelenül szemüveget viselni, különös gondot kell fordítsanak arra, hogy — akár saját maguk vászolták, akár orvos által előírt szemüvegük — pontosan fejjelük és arcukhoz találó keretet kapjanak.

Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az íveket orvos írja elő, éppoly lényeges azoknak, akik sokat írnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, mechanikai munkát végeznek, hogy a **Keretet** szakltszerész válassza meg; szükség esetén fogadják azt a fejjelük és arc szerint.

Ezen okok figyelembe vételével indította Kolozsvár alantjegyzett, legregőbb szakltszerész céget azon — nyugaton régen bevált rendszer bevezetésére, hogy minden darab — üzletben összehajlított szemüveget cégjeggyel ellát, a **Keretet** előforduló deformációt, vagy törést **2 éven át** díjtalanul végzi és **erőli** írásbeli garanciát vállal.

Azon biztos hiszemben, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szíves pártfogásukat.

Kun Mátyás Fia
szakltszerész
Cluj, Calea Victoriei 12. szám.
Alapítási év 1864

Imperial, Agfa, Mimosa fényképészet i
cikkek és gépek
Révész Ernő, T.-Mures

Gabonazsákok, vízmentes ponyvák
spárga és kötélárak gyári lerakata
Kárpitos kellékek. Zsák és ponyvakölcsonzés
Boskovics Iózsóf, Cluj, Str. Reg. Maria 15. Telefon 9-10.

T ö l g y á r u t
primát, boulban, párisiban, friezben, rönkben.

Gőzöltbükkarut

Rönköt, fichtafenyőt, bükköt, kőrist exportra vásárol
Feuerstein Kálmán, fakereskedő — Cluj, Calea Victoriei 61 szám

különlegesen berendezett
képkerepező, aranyozó
műhely. Ovál, kerek és Blonel keretek minden méretben Somlyai Mihály Cluj, Str. és kivételben Somlyai Mihály Cluj, Str. No 7.

Szülők tanítók
figyelmébe.

A legjobb képes héber ABC. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában — Cluj

Ara 45 lej

KIADÓHIVAT
Str. Bar
SZERKESZTŐ
Ejjei tele
ELŐFIZETÉS
Egész évr
Félévre
Negyedévr
Fajhó: a
XI évfolya
1928 szeptem
* 56

F1

Váradnak ha hol a csatolt te a kisebbségi sz vincialis kiskir de ugy, ahogy életüket a nyul dái és rejtelme ban egész ma rázzó kereske mindig kifogja kal, akik az eg szabal területen den felelősség nak. Alig pár pénzügyigazgat meg annyira a végül is távozás ügyi inkvizitor nős szerencsése távozását egy selő erőszakolt ihletettség hatá rokkal azonosí Storesou azo ban a váradi em szándékai van ur, a nagy mint a váradi semmilyen tek resou háta mö ért azon a ter polgárainak ki életcéljaul.

Florian ur rézdalkodott, a hatott, okozha gazdasági term lemlitett várad mert hiszen n egy jogos par Florian ur fej hol áll meg és rian ur háta protektorok szoktuk, hogy es önkényét tö den jogos kes ris hatását.

Azonban... a határai, még j ák, a korsz a rik, még ha o készült, mint relme. A korsz lőle a sok elre Várad kereske öszszegyűjtőtől ur ellen s me bátorokdakt k kesertőseikké reskedelmi c rához, mint h kéték be pan

Vagy a pan sak, hogy nem vagy pedig a szive enyhült is jónak láttá vezérfelügyelő hogy fehérvizs rendben is vo vizsgálat me megtörtént az tételre berend gyaposok meg nasztátt Flor hiszen nem le ur mögött kik dig azt nagyo hogy másutt protektor a b